

V I E N Y B Ė

Paveiksluotas Amerikos lietuvių savaitraštis

73 M. 39 N.

BROOKLYN, N. Y.

1959 M. SPALIO (OCTOBER) 9 D.

Tel. APplegate 7-7257

KAINA 15 ¢

Dabar

JUOZAS TYSLIAVA

Prieš 20 metų...

...Jūs pamatysite, kaip mes bolševikai esame ištikimi savo įsipareigojimams

ŠITAIP STALINAS KALBĖJO BALTIJOS VALSTYBIŲ DIPLOMATAMS

Rašant šiuos žodžius, "tarplanetinė erdvės stotis," kurią sovietų mokslininkai paleido pereiną sekmadienį, skrieja mėnulio link.

Su šia raketa, aprūpinta specialiais instrumentais, sovietų mokslininkai nori pamatyti mėnulį iš kitos pusės.

Ar tuo būdu jiems pavyks nufotografuoti tą mėnulio pusę, kurios iki šiol dar niekas nėra matęs, netrukus paaiškės.

Kai dėl paties šios naujausios sovietų raketos pavadinimo, tai ji nėra nei tarplanetinė, nei stotis dėl tos paprastos priežasties, kad mėnulis yra žemės palydovas, o ne planeta.

Kaip ten bebūtų, bet jeigu ši raketa, kaip sovietų spauda giriąsi, apskriejusi aplink mėnulį, sugrįš atgal ir paskiau suksis aplink žemę, tai šioje žmogaus kovoje su erdve vis tiek bus dar vienas sėkmingas šokimas į viršų.

Kiek tai liečia Amerikos mokslininkus, tai jie šioje srityje tuo tarpu yra atsilikę nuo rusų. Sarmata, bet tai faktas.

Premjeras Nehru pareiškė, kad jo vyriausybė nediskutuosianti sienų klausimo su komunistine Kinija, kol jos kariuomenė nepasitrauks iš Indijos teritorijos.

Kitais žodžiais, neutralumo politika, kuria Indija, savo santykiuose su komunistinėmis valstybėmis, dar taip neseniai didžiavosi, pagaliau prilipo liepto galą.

"Trečiosios jėgos blokas", su kuriuo, lyg maži vaikai, žaidė Azijos valstybės, sugriuvo kaip smėlio bokštas. Indija, atrodo, pirmoji bus ištikinusi, kad komunistinė Kinija, kaip ir Sovietų Sąjunga, nė nemano išsižadėti savo imperialistinių siekimų.

Indija ir kitos naujai susikūrusios Azijos valstybės šiuo atveju, rodos, galėjo pasimokyti iš Amerikos, laimėjusios karą su Vokietija ir Japonija, bet... pralaimėjusios taiką su Sovietų Sąjunga ir komunistine Kinija.

Deja, tarp Azijos ir Amerikos politinių pliuskių šiuo atveju nėra skirtumo.

Chruščiovui nusidanginus į kitą pusę planetos, į revoliucijos dešimtmetį atbūnijusią Kiniją, Amerika ir amerikiečiai pradėjo atsikvošėti.

Pirmiausia — tai kam ir kokia nauda iš to vizito, kuris čia, keldamas propagandos dulkes, tęsiasi ištisą vėlnio tužiną dienų?

Jau tas faktas, kad Eisenhoweris savo revizitą atidėjo pavasariui — ir tai dar nežinia, ar jis įvyks — rodo, kad ši Chruščiovo kelionė tebuvo reikalinga jam pačiam, jo prestižui komunistinėse valstybėse, ypač Kinijoje, pakelti.

Paleidęs raketą į mėnulį, pats, kaip raketa, atlėkė į Ameriką vien dėl to, kad pa-

(Nukelta į 4 psl.)

tracijos sustabdymą. Savaime aišku, kad be politinio nusiginklavimo negali būti nė kalbos apie karinį nusiginklavimą. Tačiau Chruščiovo šaipymasis skambūs šūkiai apie sambūvį ir taiką nieko bendra neturėjo su tikru nusiginklavimu, tautų laisve ir jų teise į apsisprendimą gyventi laisvai savo nepriklausomose valstybėse.

Chruščiovas savo vizito JAV metu iš tikrųjų nieko nauja nepasakė, kas nebūtų buvę anksčiau pareikšta jo pirmtakų: Molotovo, Višinskio, Ždanovo, Dekanozovo ir kt. sovietinių vadų, kai jie ruošėsi Baltijos invazijai. Tada, kaip ir dabar Vakarai siekė taikos su Sovietų Sąjunga. Paskutiniojo pasaulinio kataklizmo pradžioje, 1939 m., Prancūzija ir D. Britanija visomis priemonėmis bandė ilgų derybų keliu su Sovietais susilaikyti Kremlį nuo sąjungos su nacių, kurie aiškiai veržėsi paskandinti pasaulį, kas baigėsi visai eilei tautų dideliais nuostoliais gyvybėmis ir turtu. Maskva vėl šypsojosi, kalbėjo, puotavo su Vakarų diplomatais. Tuo pat metu betgi Sovietų Sąjunga sudarė 1939 m. rugpjūčio 23 d. su Berlynu ta-

DEŠINĖJE: Ši mėnesį sukanka 20 metų, kai Lietuvai buvo grąžintas Vilnius. Tuo metu, kai Kaunas priešakys su savo gynėjais, dėl to džiaugėsi, tai Lietuvos diplomatai, su rūpesčio žymėmis veiduose, tik ką buvo grįžę iš Maskvos...

riama nepuolimo sutartį, kuria siekė padalinti Rytų Europą į interesų sferas ir pagrobti kaimurias savo kaimynų žemes. Tuo po to buvo pasirašytas slapto protokolas, kuris leido sovietams prisijungti Lietuvą, Latviją, Estiją, rytinę Lenkiją, Besarabiją ir Bukoviną. Be jokių abejojimų, pasirašydama

šias sutartis, Sovietų Sąjunga sąmoningai siekė, nepaisant jos dementi, įvelti Vakarų į visuotinę karą ir, pasinaudodama krize, išplėsti savo sienas kaimyninių valstybių sąskaita. Ekspansijai paskubinti, Maskva, nieko nelaukdama, sukoncentravo Baltijos pasieny didžiules karines pajėgas, pa-

(Nukelta į 6 psl.)

Grįžęs iš Maskvos Lietuvos užsienio reikalų ministeris Juozas Urbšys (trečias iš kairės) su savo palydovais — Norkaičiu, Raštikiu ir Bizausku.

KALIFORNIJOS LIETUVIAI

LOS ANGELES, CAL. — Praėjusį savaitgalį Los Angeles mieste, buvo labai gausūs lietuviškais parengimais. Pradžią buvo padaryta šeštadienio vakare, Erdvioje, bet akiai kiek šaltokoje, St. Nicholas salėje — Tautinių Namų Fondo pobūviu. Labai gausiai publikai buvo patiekta trumpa, bet gera programa, būtent: solistės Bar-tush — Swaggart dainos ir bos-toniško poeto — humoristo An-tano Gustaitio poezija. Jis spe-cialiai tam vakarui buvo par-skraidintas nuo vėsokio Atlanto krantų į saulėtą, sausą ir šiltą Kaliforniją. Publika, au, so-listę ir poetą, priėmė labai šiltai. Po programos, kaip paprastai, buvo baras, bufetas, šokiai, loterija.

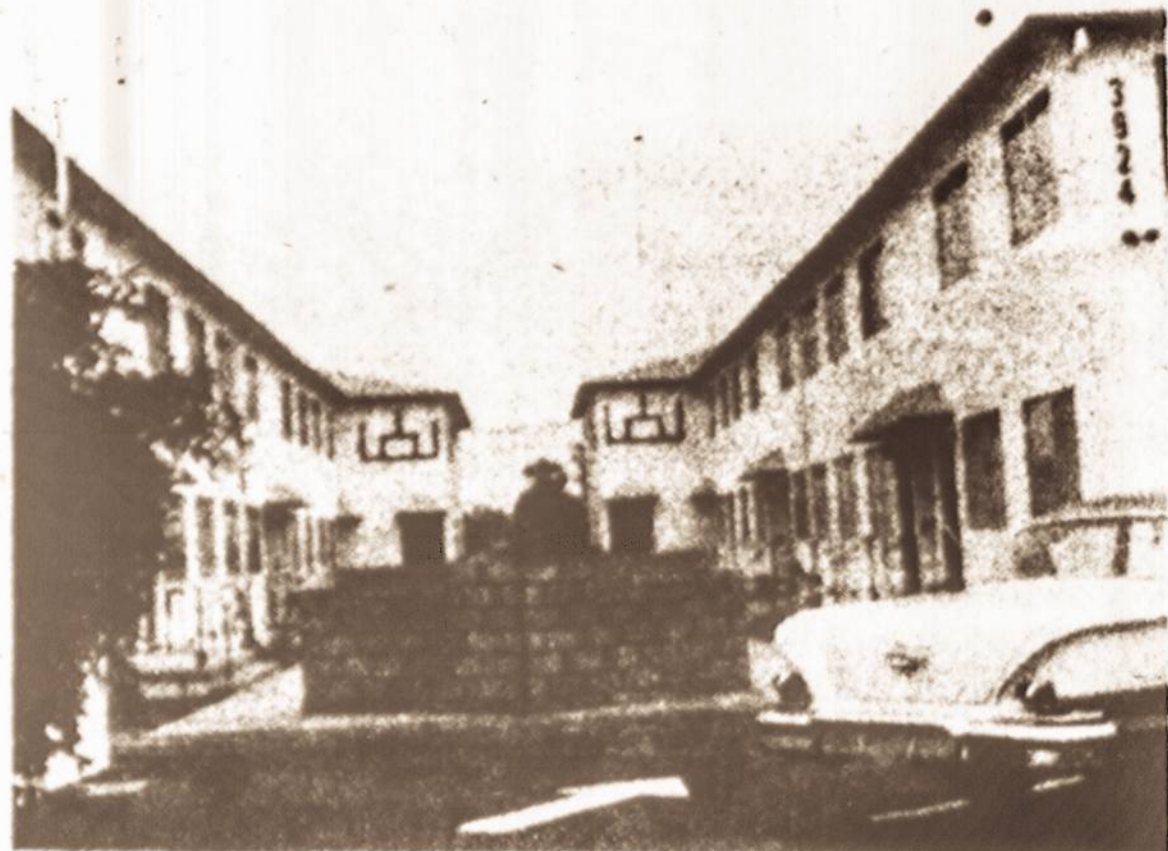
Ryšium su šiuo parengimu reikia pastebėti vieną naują, labai teigiamą reiškinį lietuviškame gyvenime: Tautinių Namų Fondo Valdyba, i pobūvi, sukvietė lietuviškosios spaudos bendradarbius, duodama jiems nemokamą įėjimą. Pakvietė net ir tokius, kurie nebūtinai visada pasisako taip, kaip Tau-tinių Namų Fondo Valdyba norėtų. Didelio takto liet. spau-dos atžvilgiu iš rengėjų pusės parodyti negalima. Būtu visa-pusiškai naudinga, netiek kvie-čiamiems bendradarbiams, kiek lietuviškajai spaudai ir lietuviškoms organizacijoms bendrai, jei šį Tautinių Namų Fondo tikrai dženelmeniška žestą pasektų ir kitos organiza-

Birutė Kazlauskaitė labai aktyvi Bendruomenės jaunių grupės šokėja ir dainininkė.

cijos — geresnio supratimo ir bendro darbo labui.

Po šaunaus šeštadienio po-būvio — sekmadienį sekė jau kitos rūšies parengimas, tai

Iš taip vadinamų "dypukų" — Kalifornijoje stambiausiai įsikūrę. Lietuvoje buvęs advokatu, Vincas Kazlauskas, dabar besivadina V. Kazlas. Jis neseniai Inglewoode (Los Angeles miesto dalis) atidarė ir jau pilnai išnuomavo čia matomus 26 butų namus, papuoštus Gedimino stulpais, kurie ypatingai domina amerikiečius.

L. Briedžio nuotrauka

Kalifornijos Lietuvių Respubli-konų pietūs, pačiame "man-driausiam" Los Angeles vieš-butyje Statler — Hilton. Pie-tuose dalyvavo kongreso narys, Kalifornijos delegacijos kon-grese pirmininkas, p. Libscomb bei visa eilė vietinių respubli-konų partijos pareigūnų su lie-tuvių respublikonų vadais A. Skiriam ir L. Valiuku priešaky. Buvo kalbų, paklausimų, parti-nės agitacijos (tam praktiškai tie pietūs ir buvo rengiami), bendros informacijos.

Idomiau, be abejo, buvo kongreso nario p. Libscomb kalba, kurioje jis labai aukštai įvertino lietuvių iš viso ir pa-brėžė savo nusistatymą ginti Lietuvos, kaip Sovietų Rusijos okupuoto krašto, reikala kur tik tai bus imanoma.

Nors tokios kalbos ir paža-dai daroma jau rinkiminės kampanijos metu, tai vistiek jie yra mums labai reikšmingi ir tiems, kad ir negausiems Kalifornijos lietuviams respub-likonams reikia netik pritarti bet ir pripažinti nuopelną, už ryšių su atsakingais Amerikos politikoje žmonėmis mezgima, jų palaikymą ir plėtimą. Ten-ka tik apgailėti, kad šiuose pietuose tedalyvavo vos nepil-nai penkios dešimtys lietuvių, iškaitant net ir kelis demokra-tus.

Pietų nuotakoms paivy-rinti lietuviai respublikonai pasirūpino ir trumpa, bet labai vykusia, meninę programą: p-lė Reivydaitė padainavo so-lo, paskui jaunas Skiriam (11 metų amž.) paskambino pianinu ir pabaigai p-lė Reivy-daitė ir p. R. Dabšys padainavo dueta — muz. Br. Budriūniui akompanuojant.

Ta pat sekmadienį Los An-geles Lietuvių Amerikos Pili-ečių klubas turėjo savo metinį susirinkimą. Ir ne bet koki — su vaizėmis ir ukrai geromis. Kai kurios lietuviškosios orga-nizacijos čia jau keleri metai praktikuoja gana nebloga būda sudominti savo narius bent me-tiniais susirinkimais, jų proga rengiant užkandžius — vašes. Ir tikrai tokie susirinkimai bū-na gana gausūs, kai kur narių dalyvavimas pasiekia net 100%.

Kompromisas lietuviškosios parapijos reikaluose? B visai kompetentingų sluoksnių teko patirti, kad lietuvių katalikiš-kujų organizacijų Komitetas, "kariaujas" su bažnytine vyres-nybe dėl lietuvių teisių atsta-tymo Sv. Kazimiero para-pijoje, esąs padaręs kai kurių nuolaidų ir sutinkas su kompro-misiniu sprendimu, kurį pada-rsytas Vatikanas. Visas šis rei-kašas, per bažnytinės vyres-nybės diplomatinis "kanalus" yra atsidūręs Jono XXIII kancelia-rijoje. Komitetas esą jau sutik-ty net su tuo, kad parapija su-teritorinta, kitaip sakant su-tarptautinta, bet Vatikanas tu-rėtų oficialiai ją paskelbti (do-kumentuotai) "Lietuvių Sv. Ka-zimiero parapija."

Tuo tarpu paskutiniame pa-rapijos biuletenyje randame toki, nelinksmą, klebono pa-reiškimą: "Daug neužmokėtų sąskaitų guli ant mano stalo, keletas kompanijų net pakarto-tinai prisiuntė savo sąskaitas,

Algirdas Gustaitis, kuris su P. Jasiukoniu yra paruošęs do-kumentinį garsinį filmą LIETUVA — EUROPOS NUGALĖTOJA. Hollywoode lanko įvairias filmų studijas, praktiškai susipa-žindamas su žymiais režisieriais, artistais. Šioje nuotraukoje jis matomas su garsiąja filmų žvaigžde Natalie Woods, vieno jūdvių susitikimo metu Warner Bros. filmų studijoje.

ragindamos mokėti, o tuo tarpu parapijos kasa yra tuščia."

Ilgametė vienybiete, anks-čiau nepaprastai daug veikusi lietuviškame bare (ypačiai bažnytinės organizacijos) ir dabar dar aktyvi parapijos cho-re, lietuvių respublikonų orga-nizacijoje ir kt., neseniai buvo susirgusi — gavo lengvą širdies smūgį. Dabar, jau gerai pasi-taisiusi, pamažu vėl jungiasi į visuomeninį gyvenimą, nors sako, kad po tokio "pirmo skambučio" — reikia būti labai atsargiai ir kad ir prie geriausių norų visokius darbus reikia smarkiai apriboti.

B. Starkienė, kaip žinoma, yra Pacifiko krante, vos keli šimtai pėdų nuo vandens, Santa Monikoje (galima sakyti kuror-tinis Los Angeles pajūrio prie-miestis) vasamamio savininkė. Vasarnamio vardas — "Palan-ga."

Po ilgos ir nuotaikingos kelionės po Pietų Ameriką, grįžtant namo į Long Island, N. Y., čia buvo kelioms die-noms sustoję p. Cook su žmo-

na. Ponia Aldona Cook yra kauniutė p-lė Melkerytė, vieno buvusių Drobės B-vės direktorių dukterė.

Svečiai buvo sustoję pas Liaudanskus. Lyg tyčia — svė-čius išleides p. K. Liaudanskas gana sunkiai susirgo stipriu gri-pu ir jau kelios dienos lovoje.

JOE & JOHN FRIENDLY SERVICE

JONAS KARPUS
JUOZAS KAZLAS
Savininkai

- SUNOCO -

Tel. APplegate 7-9515
GAS - OIL - TIRES
BATTERIES

A to Z LUBRICATION
588 Jamaica Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Highland Place kampas

Trečiokas Agency SENIAUSIA LIETUVIŠKA AGENTŪRA

- KELIONĖS — visokiomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Įvairiausios ekskursijos. Sudaromi ir tvirtinami imigracijos bei kelionių dokumentai.
- PINIGAI — su pilnu užtikrinimu siunčiami į visus pasaulio kraštus, įskaitant ir rusų okupuotus. Persiuntimas į Lietuvą iki \$300 kainuoja \$1.65. Už \$1 išmoka 10 rublių.
- APDRAUDA — visokiausios rūšies sutvarkoma per geriausias ir tvirtiausias kompanijas.
- NUOSAVYBIŲ — pirkimo, pardavimo ir finansavimo reikalais sąžiningas pataravimas.
- FEDERALINIŲ MOKESČIŲ — Income Tax — paruošimas.

ALBINAS ir KAZYS TREČIOKAI
311 WALNUT STREET, NEWARK, N. J.
Telefonas: MArk 2-4867

Joseph Andrusis Insurance

Perkant — parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausiais apdraudos reikalais, federalinių ir valsty-binių lėšų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders).

KREIPTIS

HAVEN REALTY

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: VIRginia 7-4477

Kasdien 9 val. ryto iki 9 val. vak.
Sėkmadieniais 1 val. p. p. iki 5 val. vak.

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRginia 6-1800

Clevelando lietuviai

Lanksti taktika, tvirtumas principuos...

Pastarojo meto JAV užsienio politika santykiuose su sovietine Rusija, kaip oficialiai Valstybės Departamento asmenų apibrėžiama, esanti lanksti taktika, tvirtumas principuos.

Kas gerai pažįsta komunizmą, jo siekimus beiėjimus, tas su baime žiūri į tokią taktiką, kuri veda į lanksčias nuolaidas komunistinei imperijai. Ir mums, lietuviams, yra ko susirūpinti dėl naujų posūkių bei įvykių.

Betgi lanksti taktika, tvirtai stovint principuose, vis dėlto randa pasekėjų lietuvių tarpe. Žinoma, užsienio politikos mes nevedam, bet užtat norim ar nenorim, lietuviybės labui, turim santykiuoti tarpusavyje.

Jau daugelis metų, kai tą mūsų "santykiavimą" trumpai nusakom lietuvių politinės vienybės stoka arba susiskaldymu. Nors gražių žodžių ir dar skambesnių rezoliucijų apie išeivijos politinės vienybės reikalingumą į visas keturias šalis nepraleidžiama progos pasiūsti.

Bet greta tos žodinės kovos už lietuvišką vienybę, visuomeninė plotmė, šį tą ir naujo galima pastebėti. Nors, tai tik atskirų veikėjųėjimuose, bet vis dėlto naujo ir platesnio dėmesio verto. Būtent — atskirų veikėjų lankstumą, lietuvių tarpusavio santykiuose. Klasiku tokiu pavyzdžiu gali būti kun. V. Mincevičiaus iš Romos atsilankymas Clevelande.

Is ankstybesnio pranešimo VIENYBĖS skaitytojai turbūt prisimena jo atvirumą susirinkimo salėje, aiškinant apie mūsų atstovybės bylą Vatikane. Kai toje pat salėje maždaug prieš pusmetį tūli kalbėtojai, o taip pat ir tam tikrai mūsų išeivijos spaudos dalis bandė

aiškinti, jog popiežius su Lietuvos atstovybe kitaip negalėjęs pasielgti, tai kun. V. Mincevičius, kuris yra artimas Vatikano sluogsnams, atvirai pasakė, kad popiežius galėjęs ir kitaip pasielgti — nereikalaui is Lietuvos atstovo naujų kredencialų išeikimo.

Kun. Mincevičius čia pasakė nieko daugiau, o tik tiesą, kaip ištikrųjų yra buvę. Bet tiesa, nors ji būtų kam ir nemaloni, nepažeidė jo, kaip gero kataliko ir kunigo principų. O jo lanksti taktika kalbėti atvirumu į klausytojus laimėjo tik pastarųjų pasitikėjimo. Tai rodo, kad tiesa galima išpažinti, nepažeidžiant savo principų, religinių bei politinių ištikimimų. Tai viena. Antra, rodo, kokie buvo kai kurių tautiečių šiaurės Atlanto neteisingi samprotavimai, kad kova už Lietuvos atstovybę buvusi visu pirmą kovą prieš Vatikaną.

Lanksčią savo taktiką, nors kiek neįprastą politikams, ištvirtinusiems senuose apkasuose, kun. Mincevičius pademonstravo ir Amerikos lietuvių politinė plotmėj. Be jau minėto viešo pranešimo clevelandiečiams, jis dar turėjo uždarą pranešimą krikščionims demokratams ir kitą dieną... frontininkams. Kaip visiems žinoma, tos dvi dešiniojo spalno politinės organizacijos veda aštrią tarpusavio kovą dėl savo principų teisingumo. Bet jo lanksti taktika, jo apsilankymas uždaruose susirinkimuose pas vienus ir kitus nepakenkė jo principams, už kuriuos jis pats tvirtai kovoja.

Viešame susirinkime, Clevelande, tarp kita ko, jis pasmerkė vieną asmenį, kuris

Detroito suvažiavime suniekinęs Romos lietuvių varomą lietuviybės darbą per Vatikano radijo lietuviškas programas, o sykiu ir DIRVĄ, kuri to asmens minėtą kalbą paskelbė. Bet po to jis nerado kliūčių užėiti į tą pačią DIRVĄ pasveikinti ir įrašyti į svečių knygą geriausių linkėjimų...

Lankstumas taktikoj, tvirtumas principuos... Kai liečiama principus, pasmerkti, o kai tikslai taktiką — pasveikinti. Vis tai yra šio toks bendradarbiavimas. Gal ir geriau, negu tūnoti ištvirtinus apkasos, belaidant į priešų pusę lietuvių politinės vienybės šūkiais.

Tiesa, laisvojo pasaulio lietuvių politinės vienybės šūkių ir rezoliucijų nuo Clevelando lietuvių ne taip jau retai susilaukia. Bet kai tie gražūs žodžiai nuskamba tikslai dauso, tai ištikrųjų, ar nevertėtų pasimokyti iš šio kunigo lanksčios taktikos? Jei jau ne kalnams nuversti, tai bent kaip su geriausiais linkėjimais pasisveikinti, atsilankius į priešiną stovyklą.

Clevelando lietuvių politinė vienybę įgyvendinti trijų partijų santarvės pavesta K. Žukui, neseniai išėjusį atsiminimų autoriui. Beje, ju pasirodymas daug nevieningumo inėš ir į tu partijų santarvę... Čia kai kas kalba, kad K. Žukas dėl savo atsiminimų knygos turėjęs pasitraukti iš "Demokratinų Grupių" pirmininko

pareigų. Kai kurių partijų nariai atvirai K. Žuko atsiminimams daro aštrių priekaištų dėl ju veikėjų ižiūrėto suniekinimo.

K. Žukui prieš akis yra sunkus uždavinys, kaip įgyvendinti Clevelando lietuvių politinę vienybę, o visų pirma kaip ju išlaikyti savo pačių santarvėje. Bet prieš tai iškilo opesnis reikalas: išlaikyti paties savo gyvybę, nes šiomis dienomis ji atsigula sunkiai operacijai.

• Chruščiovo lankymosi JAV proga, iš vietos amerikiečių spaudos labiau komunizmą ir jo kryptį išryškino CLEVELAND PLAIN DEALER. Vienas to laikraščio skaitytojas prisiuntė redakcijai laiška... be žodžių. Tame laiške Chruščiovas prie mėsos malamos mašinėlės, leidžia per ją nuvalkiotas frazes: taika, koegzistencija, varžybos, nusiginklavimas, prekyba. O iš tos mišrainės išeina viena bendra košė — pasaulinis komunistų dominavimas.

• Po V. Liaudininkų, Clevelande įvyko kitos politinės partijos suvažiavimas — Krikščionių Demokratų. Dalyvavo centro komiteto nariai, partijos atstovai Vlike, revizijos komiteto ir skyrių atstovai, garbės teismo nariai, Tėvynės Sargo ir Jaunimo Žygių redaktoriai, jaunimo studijų klubo centro valdyba, partijos atstovai CDVCE ir kt. Svarstė: organi-

APDEGE MILTAI

Paskutinė 80,000 kvietinių, milto Balfo siunta Vokietijoje gyvenantiems lietuviams tremtiniams apdegė Bremeno uoste. Nuostoliai jieškomi iš apdraudos bendrovės, tačiau tokiais atvejais išjieskoti pinigai gražinami JAV Žemės ūkio Departamento, bet neišdalinau tremtiniams.

• Sovietų raketa, Lunik III, paleista pereita sekmadienį, yra nuskriejusi į kitą mėnulio pusę. Raketa, kuri sveria 600 svarų ir turi įvairių instrumentų, skrisianti dar tris dienas ir paskui pradės grįžti atgal. Grįžusi, pavirs žemės satelitu. Mažoma, kad Lunik III pradės sukis aplink žemę — iš šiaurės į pietus — spalio 18 d.

zacinius reikalus, skyrių veikla, finansai, spauda, lietuvių dalyvavimą CDVCE, Vlika liečia klausimai, politinės konsolidacijos reikalai, ateinančių metų krikščionių demokratų konferencija ir kt. Be kitų, jame dalyvavo ir prel. M. Krupavičius.

Šiuo metu išejo ir naujas Jaunimo Žygių (2-3) numeris.

• Clevelandietė Marija Malavickaitė ištekojo už torontiečio St. Norvaišos. Vestuvės įvyko Toronte, dalyvaujant gausiai svečių, tarp jų J. Matulionui, radijo valandėles vedėjui Simanavičiui ir kt., o clevelandiečiams gausiai sveikinant telegramomis.

Naujoji pora, norėdama sekti JAV lietuvių gyvenimą, užsisakė VIENYBĖ.

Kviečiamas mokytojų suvažiavimas

Rytinių valstybių mokytojų suvažiavimas kviečiamas spalio 18 d. 2 val. p. p. Nekalto Prasiidėjimo lietuvių seselių vienuolyno sodyboje Putnam, Conn. Suvažiavimą organizuoja Bostono liet. mokytojų valdyba, susitarusi su Putnam seselėmis. Į suvažiavimą kviečiami lietuvių mokytojai iš visų rytinių valstybių. Prašoma atvykti šeštadieninėse lituanistinėse mokyklose dirbančius mokytojus ir parapijos mokyklose dirbančias mokytojas. Taip pat kviečiami suvažiavime dalyvauti visi lietuvių mokytojai. Pagrindinė suvažiavimo tema: "Lietuviškų mokyklų metodai, vadovėliai, mokyimo priemonės." Referuos Sesuo M. Felicija (Rogalskytė), buvusi Panevėžio gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja ir Montrealio šešt. lituanistikos mokyklos

vedėja. Koreferentais pakviesti rašytojas A. Giedrius — Giedraitis, buvęs Vasario 16 gimnazijos direktorius, ir dr. A. Serkšnas.

Taip pat bus svarstomi kiti aktualūs lietuviško mokyimo reikalai įvairiose lietuvių mokyklose, kreipiant specialų dėmesį į parapijinių mokyklų padėti. Tais klausimais kalbėti pakviesta iš Hartford daktaro laipsnį turinti lietuvaite seselė pranciškientė M. Gabrielė. Taip pat suvažiavime dalyvaus ir kalbės kun. prof. St. Yla, Pr. Pauliukonis, J. Vaičaitis ir eilė kitų pedagogų. Laukiama dalyvių iš New York ir kitų tolimųjų vietovių.

Seselių pensjonato auklėtinės suvažiavimo dalyviams parodys ju gražiai parengtą lietuvišką "Rugiapjūtę."

K. MOCKUS

Rochesterio lietuviai demonstruoja miesto gatvėmis prieš Chrusčiovo atvykimą. Eisenoje dalyvavo virš 2000 asmenų.

R. A. Bludniko nuotrauka

AR NEPERMOKATE

uz savo automobilio apdraudą?

VIRŠ 21,000,000 AUTOMOBILIŲ SAVININKŲ MOKA DAUGIAU, NEGU REIKALINGA.

Jei tik Jūsų vairavimo rekordas yra geras,

Jūs esate kvalifikuotas:

DIDELIAM APDRAUDOS SUTAUPYIMUI, GERESNEI SAVO APSAUGAI IR GREITESNIAI PATARNAVIMUI, REIKALAUJANT NUOSTOLIŲ ATLYGINIMO.

Kreipkitės:

Albert F. Peters

(PETRAUSKAS)

APDRAUDOS SPECIALISTAS

116-55 Queens Blvd., Forest Hills 75, N. Y.

Telefonas: Virginia 3-1477

NAMŲ ADRESAS:

106-53 95th Street, Ozone Park 17, N. Y.

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINĄ, LIETUVĄ, BALTGUDIJĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS

Pasinaudok patikimu, kruopščiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., Inc.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.

Atdara kasdien nuo 9 - 6;
Sėkmadieniai nuo 9 - 4.

Licensed by USSR
Tel. CHelsea 3-2583

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Rd.
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWer 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2674

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANDrew 8-5040

11339 Jos Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA, 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė ir patikima firma yra patarnavusi tūkstančiams klientų, visus geriausiai patenkindama. Mūsų firma 100% garantuoja siuntinių pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 valandų ir adresatą pasiekia per 6 - 7 savaites (oro paštu laike 7 - 12 dienų). Mūsų raštinėse yra didelis pasirinkimas pašto rūšių produktų. Prašykite mūsų nemokamo katalogo su visomis informacijomis apie miltą ir persiuntimą.

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886

Juozas Tysliava, Editor & Publisher, 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y., Tel. APplegate 7-7257.
Vytautas Meskauskas, Associate Editor, 2625 S. Harvey, Berwyn, Ill. Tel. Pioneer 9-2588.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn N. Y. Subscription Rates: USA, Canada and other countries \$7.00 for one year. Advertising rates on application.

D A B A R

(Atkelta iš 1 psl.)

skui, vėl kaip raketa, nusileistų Pekine ir ten, užsidares su Mao Tse Tungu ir kitais komunistinė Kinijos vadais kuždu — kuždu kalbėtusi.

Yra manoma, kad Chrusčiovas bijosi ne kapitalistinės Amerikos, kuri, jis žino, karo nepradės, bet... komunistinės Kinijos.

Taip, tos pačios Kinijos, kuri Nikitai pakėlus sparnus į Ameriką, pradėjo baladotis Azijoje.

Pavergtųjų Europos Valstybių Seimo raštininkas, nežiūrįnt savo raštininkiško stiliaus, pasakoja, kaip V. Sidzikauskas palygines Jungtines Tautas su buvusia Tautų Sąjunga, nepabijojusia pasmerkti Sovietų Sąjungos, 1939 m. užpuolusios Suomiją. Girdi, —

"Koks didingas tikro valstybės masto vyrų politinės išminyties ir drąsos pavyzdys paraližuotajai pasaulinei organizacijai anoj pusėj gatvės."

Mat, Jungtinės Tautos yra skersai gatvės nuo Pavergtųjų Europos Tautų Seimo salės...

Kitais žodžiais, anapus gatvės laisvojo pasaulio simbolių, o šiapus — pavergtojo... Tai iš dalies primena mislę:

"Karo karikas, tupi tupikas; kad karikas nekarėtų, ir tupikas netupėtų."

Tegu tai reiškia tik lašinių paltų ir katinų, bet šioje mišlingoje mūsų liaudies išmintyje galėtų būti pasvertas ir dabartinis pasaulinės politikos santykių balansas.

Ši mėnesi sukanka 20 metų, kai Lietuva atgavo Vilnių.

Nežiūrint to, kad paskiau pati Lietuva neteko laisvės ("Vilnius mūsų, o Lietuva — rusų"), Vilnius ir dalis jo žemių vistic dabar priklauso Lietuvai.

Tai iš dalies, rezultatas tos 19 metų kovos, kurią lietuviai tėvynėje ir pasaulyje taip neatlaidžiai kovojo.

Kova dėl Vilniaus akivaizdžiai rodo, kad tik kovodama tauta tegali gauti tai, kas jai teisėtai priklauso.

Bet Vilnius, kurį šiandien net okupantas pripažįsta Lietuvai, yra tik vienas iš daugelio mūsų tautos kovų dėl laisvės laimėjimo etapų. Kova dėl pačios Lietuvos, dėl jos nepriklausomybės, dėl teisės gyventi ir tvarkytis taip, kaip visa tauta nori, yra kova dėl aukščiausio tikslų, dėl idealo.

Anksčiau ar vėliau mes laimėsime, nes šioje kovoje dėl laisvės, dėl nepriklausomybės idealo kartu su mumis dalyvauja milijonai žmonių.

Sugrįžęs į Maskvą Chrusčiovas pareiškė, kad "viršūnių konferencija bus suaukta rudeni, arba žiemą."

Tai iš dalies primena mūsiškį Voldemarą. Kai laikraštinkai paklausdavo, "kada bus rinkimai", profesorius atsakydavo:

"Rudenį, arba pavasarį..."

LITUANISTIKA, TAUTA IR VALSTYBĖ

LIAUKIMĖS ŠNEKĖJĘ, KAI KAD BUVO APIE TAI
VIŠTELIAUSKO IR KAIKURIŲ KITŲ PRADŽIAMOKSLIŲ
AUŠRININKŲ POSMELOJAMA
PRANAS SKARDŽIUS

Kleofas Jurgelionis kartais mėgsta spaudoje pašnekėti ir apie kalbos dalykus, bet, deja, nelabai vykusiai. Štai jis neseniai mėgino skaitytojus įtikinti, kad tokių žodžių kaip lituanistika, slavistika, germanistika iš viso negali būti, nes jų daryba esanti neįmanoma. O dalykas yra visai paprastas. Jau senovės graikų lotynų kalbose buvo vartojama priesaga -ista; evangelista ir kt. Šalia to dar buvo pažįstama ir graikų būdvardinė priklausomybinė priesaga -ikos, lot. -icus; gr. historikos, lot. historicus "istorinis" ir kt. Ilgainiui -ista buvo sudėta su -icus (gr. -ikos) ir sudarytu nauja, sudėtinė, priesaga -istieus (mot. gim. -istica), pvz. romanistica (scientia) ir kt. Pagal tai vėliau atsirado germanistika, slavistika, lituanistika, baltistika ir kt., ir dabar kalbotyrinė literatūra tos rūšies dariniai gana plačiai vartojami. Tai yra visai geri ir patogūs dariniai; lituanistika yra lietuvių kalbos, literatūros, istorijos, apskritai — lietuvių žodinės kūrybos, raštijos ir senybių mokslas; germanistika yra germanų kalbų, raštijos ir senybių mokslas ir tt.

Dar gražiau yra su tauta; Kleofui Jurgelionui ji yra visai svetimas žodis, savo pradžia gavęs iš teutonų raitelių vardo, todėl jo nuomone šis žodis turėtų būti išmestas iš lietuvių kalbos. Bet tokiu lengvapėdišku samprotavimu nepatikės nei vienas numaningesnis lietuvis. Visų pirma žodis tauta mums jau yra pažįstamas nuo senų senovės. Tauta "žmonės, liaudis, volk, narod" yra plačiai vartojama XVI amžiaus M. Daukšos kalboje. Ypač dažnai šis žodis yra vartojamas labai seniems lietuvių dvikamieniams vardams sudaryti, pvz.

Tautgirdas, Tautkantas, Tauttrimas, Tautvaišas, Tautvydas, Tautvilas arba Butautas, Gantautas, Gintautas, Gostautas, Jotautas, Kantautas, Nortautas, Sirtautas, Vištautas, Vytautas ir kt. Iš to žodžio sudaryti tautinykai Jono Bretkūno raštų kalboje yra "Zemininkai, Landvolk." Latviams tauta yra "tauta, nacija, Volk," daugiskaita tautas "svetimi žmonės," tautietis "svetimasis, jaunikis; vedęs vyras, pats; tos pačios tautos žmogus, tautietis." Sen. prūsų tauto buvo "kraštas, Land." Mūsų tautai toliau atliepia oskų (vienos italų padėrmės) tauto "civitas, populus," sen. airių tuoth "tauta, padėrmė, kraštas," kimrų taut "kraštas" ir kt. Taigi mūsų tauta yra ne iš kur kitur paskolinta, bet gūdnas savas žodis, paveldėtas iš senų senovės, tos pat rūšies, kaip alkas "pušynas, gojus, giraitė," dievas, dūmai, laukas, ratas, sūnus, takas, žambas ir kt. Šitas žilos senovės veldinys dabar gali reikšti ir iš tikrųjų reiskia tai, kas kitoms tautoms yra nacija (iš lot. natio); kokio nors tarp jų skirtumo nėra. Todėl United Nations visai tinkamai gali būti vadinamos Jungtinėmis Tautomis. Anglų to unite yra vienyti, jungti; jungtinis yra "jungte sujungtas, suvienytas;" plg. vytnis (t.y. tam tikru būdu suvytas) botagas ir kt. Šiuo metu Lietuvoje tik komunistai, stipriai ištivėję Maskvos skverno, rusų Sojedinionnyje Nacii visur vergiškai verčia suvienytomis Nacijomis. Mūsų kalbos įpročiais tai visai gerai gali būti vadinama

Jungtinėmis Tautomis, ir taip iš tikrųjų visi laisvieji daro.

Pagaliau Kleofas Jurgelionis mėgina dar šnekėti apie valstybę, bet šneka, šneka, ir nieko gero neišneka; pasilieka migla, tuščias žodžių raizgynys. Jis sako, kad šis žodis esąs sudarytas iš valstius, bet jis netinkamas vadinti Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis; geriau esą būtų drauge su K. Jauniūni jas vadinti Suvienijtais Amerikos Valsčiais arba Suvienijtomis Amerikos Valstijomis, nors valstija esanti per daug dirbtinis žodis. Ir taip lieka neaiška, kaip mes dabar iš tikrųjų turėtume lietuviškai vadinti United States of America. Man rodos, čia nebėra jokio reikalo dirbtinai

laužtis pro atviras duris: dabartinė valstybė, J. Jablonskio sudaryta pagal latvių valstybą, yra jau prigijęs žodis, ir jį toliau vartokime sau ramiai, veltui nebelažydamis savo galvos. O norėdami mandriau pašnekėti, šnekėkime, ne kaip kam į galvą ateina, bet daugiau prisilaikydami tam tikrų istorinių duomenų. O tie duomenys yra tokie. Seniausia tam reikalui lytis yra latvių valsts "valstybė (state, Staat, Reich); sritis," kuri mūsų kalboj atlieptų valstis (kilm. valsties), kilusi iš vald-stis nuo valdyti ir kt. Toliau valstis, -ies atitinka rus. volost', čekų vlast "kraštas, valstybė, tėvynė" ir kt.; plg. mūsų barnis, -ies ir rus. boron' "kova, kliūtis," sen. bulg. bran' "ginčas, kova," lenk. bron' "ginklas" ir

kt. Kaip dabartinė mūsų kalboj senovinės barnies vietoj jau sutinkamas ir barnius, taip valsties vietoj ilgainiui buvo susidarytas vėlesnis valstius. Jei iš pradžių būtume buvę kiek apdairesni, būtume galėję dabartinės nevisai tinkamos valstybės vietoj pasirinkti senovės veldmę (arba veldini) valstis, -ies, ir dabar galėtume visai gražiai vartoti — Jungtinės Amerikos Valstys. Valstija yra vėliau iš analogijos susidaryta, panašiai kaip viešpatija, karalija viešpatystės, karalystės vietoje ir kt.

Iš šių kelių pavyzdžių galime sau tokią išvadą pasidaryti: liaukimės pagaliau šnekėti apie kalbos dalykus, kaip kad buvo apie tai prieš 70 — 80 metų Višteliausko ir kaikurių kitų pradžiamokslų aušrininkų posmejojama; dabar kalbos mokslas jau yra žymiai toliau pažengęs.

Irako premjeras Abdel Karim Kassem spalio 7 d. Bagdado gatvėje buvo pašautas į petį. Nepranešama ar užpuolikas suimtas, bet premjeras, gydytojo apsarstytyas, išėjęs į balkoną ir pasirodęs miniai. Kassem, 45 m. amžiaus, prieš metus laiko sušaudė karalių jo šeima ir paskelbė respubliką. Nuo to laiko neramumai Irake nesibaigia.

Kongresmanas Frank Kowalski pasiuntė prezidentui Eisenhoweriui protestą, kad Ispanijoje, kur jis dabar lankosi, amerikiečių karinėse bazėse nematyti Amerikos vėliavos. Ambasadorius Lodge paaiškino, kad "tai sudarytų JAV sunkumų su Franco vyriausybe."

MUMS RAŠO

K. B. Kraučiušas. pereitos sav. Vienybėje suabejojo, ar ne peranksti Operetės choras rengiasi švęsti savo 50-ties metų gyvavimo sukaktį. Nedera man šiuo reikalu ginčytis su p. Kraučiušu, kuris jau prieš keletas dešimtis metų buvo aktyvus Operetės choro darbuotojas, ir choro praeitį žino žymiai geriau negu aš, tuo metu dar "ant svieto" nebuves. Vienok abejoju, ar jis logiškai protauja, sakydamas, kad choro iškūrimą reikia laikyti nuo tada, kai jis įgijo Operetės vardą. Ne vieneto pavadinimas sudaro jo esmę, bet tie žmonės, kurie tą vienetą kūrė, ilgus metus jame pastoviai dirbo su tikslu puoselėti lietuvišką dainą. Jie stengėsi tą vienetą išlaikyti, pagal reikalą keisdami ir jo vardą. Tokie žymūs choro veteranai, kaip J. Ginkas, Pr. Narvydas, P. Juknys mano, kad Operetės choro pradžia galima laikyti net 1904 metus, kada Brooklyne buvo įsteigta Simano Daukanto draugija.

Vardas dažnai keičiamas dėl to, kad jis yra pasenęs arba netinkamas dėl kitų priežasčių. Bet tai nereiškia, kad su kiekvienu pakeitimu gimsta naujas vienetas. Juk, pav., jei p. Kraučiušas pakeistų savo pavardę, jis vistic esmėje liktų tas pats individas, ir jo gimtadienį švęstume tą pačią dieną. Arba, pav., Vienybė, įsteigta prieš 73 metus, yra tas pats laikraštis, nors savo laiką ji buvo Vienybė Lietuvninku.

Taigi, mes galvojame, nesuklastosime istorijos, jei Operetės choro 50-ties metų jubiliejų švęsime sekančiais

metais. Šia proga kviesime p. Kraučiušą ir kitus choro veteranus atsilankyti į mūsų parengimą. Tada, tikiu, galėsime akis į akį išsiaiškinti, kaip ten buvo su choro pradžia.

ROMAS KEZYS,
Operetės choro pirmininkas

Lankėsi Vilniuje

New York Times korespondentas Osgood Caruthers neseniai aplankė tris Baltijos valstybes, arba, tiksliau tariant, jų sostines, Taliną, Rygą ir Vilnių. Paskutiniame savo straipsnyje Caruthers rašo, kad jis matė Lietuvos sostinėje Vilniuje. Jis pažymi, kad dabar Vilniuje vyraujančios dvi kalbos: rusų ir lietuvių. Anot jo, lenkai Vilniuje leidžia nedidelį laikraštėlį. Be to, korespondentas pastebi, kad Vilniuje esą 10,000 žydų ir kad jie čia turi vieną sinagogą. Kai kurios bažnyčios, kaip pavyzdžiui šv. Mykolo, dabar paverstos muziejais. Korespondentas sako, kad jis buvo nuvestas pamatyti naujos Balio Dvariono operos pastatymą. Šiuo metu Vilniuje esą 235,000 gyventojų. Restoruojami seni istoriniai pastatai ir statomi nauji, ypač butų namai.

Komunistų spauda praneša, kad kolchozų pirmininkai mėgsta statyti sau namus. Pavyzdžiui, Stalino vardo kolchozo pirmininkas Gylis Kaišiadoryse pasistatęs jau ketletą namų ir išsigijęs automobilį.

Dailininkas V. K. Jonynas su balandžiais, kurių jis turis apie 50 ir su kuriais jis, nelyginant šventas Pranciškus, kasdien kalbasi...
V. Mazelio nuotrauka

Vienybės Veteranai

Julė ir Vincas Andruliai

Vincas ir Julė Andruliai yra ilgamečiai Chicagos gyventojai, ilgamečiai Vienybės skaitytojai ir tokie pat ilgamečiai visuomenės veikėjai.

Vincas Andrulis gimęs 1882 m. gruodžio 9 d. Judikių km., Kolainių vlč., Šiaulių apskr. Apsigyvenęs Chicagoje 1905 m., Vincas visą laiką buvo veiklus įvairių lietuviškų draugijų sekretorius, išdėininkas ir organizatorius. Visą laiką buvo ir tebėra SLA narys. Nebuvo svarbesnio visuomeninio sumanymo, prie kurio įgyvendinimo Vincas nebūtų prisidėjęs. Laisvės Varpas, Lietuvos Laisvės Paskolos bonų pardavinėjimas, Dariaus ir Girėno skridimo kampanija, pagaliau F. Vaitkaus skridimo pasirušimas — visa tai Andrulio širdžiai buvo artima ir miela. Būdamas gabus mechanikas, jis daugiausia dirbo kaip mašinistas. Dabar Vincas jau pensininkas, bet vistiek be darbo nenori būti — dar po dvi naktis į savaitę eina saugoti vieną įstaigą.

Julė Andrulienė, Vinco žmona, yra kilusi iš Užaksninių km., Užvenčio vlč., Šiaulių apskr. Į Ameriką atvyko 1911 m. ir pradžioje gyveno Bostone. Čia ji su pirmuoju vyru buvo sukurusi gražią lietuvišką šeimą, bet mirtis ją išardė — mirė vyras ir abu sūnūs. 1918 m. Julė apleido Bostoną ir atvyko tiesiai į Vienybės administraciją Brooklyne, kur ji buvo rekomenduota dirbti vienoje lietuvių siuvykloje. Tų pačių metų rudenį ji atsikėlė į Chicago ir čia aktyviai įsijungė į lietuvišką veikimą. 1923 m. spalio 23 d. ji ištėkėjo už Vinco Andrulio ir nuo to laiko jiedu, kaip pavyzdingi Lietuvos patriotai, nenuilstamai dirba lietuvišką darbą. Savo laiku, dar būdama našlė, Julė išbandė ir biznio sritį — Chicagoje turėjo taverną. Ji, kaip ir jos vyras Vincas, yra veikli daugelio draugijų valdybose: Moterų Pil. Lygoje, Moterų Apšvietos draugijoje, nekalbant jau apie Sandarą, kurioje ji uoliai darbavosi dar būdama Bostone.

Visais atžvilgiais, Andruliai yra garbingi Vienybės veteranai.

Pavergtųjų laisvinimo darbas nėra populiarus

Rugsėjo 29 — 30 dienomis New Yorke prasidėjo Pavergtųjų Europos Valstybių Seimo pilnaities šeštoji sesija. Seimo tikslas: "Dirbti pavergtoms Centro ir Rytų Europos valstybėms iš komunistinės diktatūros ir sovietinio viešpatavimo išlaisvinti" pastarojo mato tarptautiniuose santykiuose nėra populiarus. Ir, kaip diskusijose dėl PEV Seimo artimiausios veiklos vienas atstovas pastebėjo, nuo 1958 m. sausio 13 d. prezidento Eisenhowerio laiško tuometiniam Sovietų Sąjungos premjerui Bulganinui Vakarų laisvųjų valstybių santykiavime su Sov. Sąjunga Centro ir Rytų Europos valstybių byla išakmiai nebuvo prisiminta. Jungtinės Tautos vietoj Vengrijos bylos savo darbotvarkę pasirinko Chruščiovo propaganda.

Labai taikliai Lietuvos Delegacijos pirmininkas V. Sidzikauskas, savo kalboje prisiminęs ženevišką Tautų Sąjungos nusistatymą ir sprendimą Sovietų Sąjungos atžvilgiu ryšium su jos agresija prieš Suomiją 1939 m. ir sutartines su New Yorko Jungti-

nių Tautų politika Sov. Sąjungos atžvilgiu, pabrėžė: "Koks didingas tikro valstybės masto vyrų politinės išminties ir drąsos pavyzdys paraližuotajai pasaulinei organizacijai anoj pusėj-gatvės" (JT skersai gatvės nuo PEV Seimo posėdžių salės). Tai vis reikšmingai nedrąsina PEV Seimo tikslų siekimą. Tačiau realus esamos tarptautinės padėties suvokimas PEV Seimo neapkrėtė nei defetizmu, nei juoba desperacija. Atvirkščiai, tatau tik dar labiau iškėlė visu sovietų pavergtųjų valstybių vieningo darbo reikalą.

Visai PEV Seimo 6-jai sesijai priimta 39 klausimų darbotvarkė. Tarp numatytųjų klausimų pažymėtini: Rytų Vakarų kultūriniai mainai, Sovietų agresija ir Europos saugumas, tautų apsisprendimo teisė ir sovietų pavergtosios valstybės, Europos apsiungimas, švietimas pavergtuose kraštuose, Sovietų kariuomenės teisinė padėtis Centro ir Rytų Europoje.

Pirmuosiuose keturiuose sesijos posėdžiuose buvo priimti 5-sios sesijos darbo pranešimai,

MAŽOJO RAŠEJO ATSIMINIMAI

IŠ MANO JAUNYSTĖS LAIKU

(Tęsinys)

Pareina iš lauko šeimininkas ir tiesiog pas kraučių.

— Kaip tau, Joseli, eina? O tas, rodydamas į mūkelę:

— Toks senukas gerai prie namų, gerai. Jis apsaugo namus, jei kas mėgintų ką pavogti. Nesuprato iš karto šeimininkas, apie ką čia kraučius šneka.

— Dėlko gerai? — klausia žydą.

Bet, tuoj apsisukęs, iš pirkios jis nuėjo į priemenę, į kamara, užsuko ir pas senuką. Šis ir papasakojo, ką žydą ketino daryti.

To kraučiaus betgi-neišvarė, leido jam pabaigti siuvinimą. Atsiuvo žydą ir išėjo.

Taip atsitiko pas mūsų kaimyną, man dar nedideliu esant.

Žmogus gavo, ką užsitarnavo

Man išeinant į kariuomenę, Keryvai buvo susitarę skirstytis į vienkiemius. Mūsų sodyba teko pusbroliui Peliksui Kureliai. Buvo "zajadlas" — netikęs: prisikabina prie kito žmogaus ir nori nuskriausti. Jam visi buvo priešai. Dar nepasibaigė laikas, nustatytas troboms nusikelti, jau jis mus varo. Iš piktumo, kad neskubam taip, kaip jis norėtų, kartą, pagriebęs pasipainiojusį kieme kelmuką, leido į mūsų gryčios langą: jį išmušė, o ant jo stovėjusį kryželį sudaužė.

Kiek jis po to turėjo bėdos!

Kelią, kuriuo reikėdavo iš kaimo išgyti į ganyklą gyvulius, iš abiejų pusių užtvėdavo tvora. Ta genatį (10 sieksnių platumo kelią, kurisėjo tarp mūsų kaimo bobelių) kiekvienas ties savo rėžiu buvo užsitvėręs. O pusbrolis netveria.

Girdi: pabandyk į mano lauką įleisti gyvulius! Mūsų kaime nė vienas piemenukas neužaugo jo nemuštas. Kur būtų užtekę tik pabarti, jis turėjo apmūsti. Kartą jis išpėrė kailį net kuni-gui.

Girkalny statė naują bažnyčią. Senoji buvo sudegusi. Jaunasis kunigėlis važinėjo, rinkdamas iš parapijiečių šiam reikalui mokestį: kiek kas buvo sau užsėdėjęs duoti. Pusbrolis pas jį užvažiavusiam kunigėliui nieko nedavė. Sakė: "Aš atvešiu į kleboniją."

— Jei tu neduodi pinigų, tai ir nemiegosi! Atimtu pagaltvę.

Pusbrolis jam iš paskos. Pasivijęs priemenėje, atėmė pagaltvę ir, pagriebęs kastuvą, kunigėliui pradėjo tvoti per šoną — per šoną:

— Tu čia koks viršininkas ar ką, kad mane taksavosi!?

Vikaras, jo pavardė Pauliukas, dar turėjo važiuoti pas kelis kitus gyventojus. Bet nebevažiavo — grįžo pasiskūsti klebonui Bačkui. Taip atsitiko, man jau grįžus iš kariuomenės.

Tas kunigėlis, smarkaudamas pas mano pusbroli, galėjo būti išsigėręs. Bažnytinės rindos būti išsigėręs. Bažnytinės rindos būti išsigėręs.

(Nukelta į 8 psl.)

BŪTŲ LENKAS, JEIGU NEBŪTŲ LIETUVIS...

DR. ALEKSANDRAS KAROLIUS KURŠIUS, kaip jį vaizduoja Scrantone leidžiamas anglų lenkų kalba laikraštis The Polish American Journal, galėjęs turėti "grynai lenkišką pavardę", nes, girdi, anot Mieczysław Haiman, Kurcz vardu buvusi lenkų šeima, "kurios šaka apsigyvenusi Lietuvoje". Lietuviai sako, kad "jeigu vešnią išmes per langą, tai jis šlis per aukštinių." Patį dr. A. K. Kuršius, 1859 m. birželio mėnesio pabaigoje atvykęs iš Olandijos į New Amsterdamą, dabartinį New Yorką, mokyti olandų vaikų, pasisakė, kad jis lietuvis. Be to, visuose dokumentuose, rastuose Amerikoje ir Olandijoje, aiškiai sakoma, kad tas Amerikos švietimo pionierius buvo "nobilis Lithuanus", bet lenkai vistiek savo: jis galėjęs būti ir lenkas... Na, jeigu jau ne grynas lenkas, tai bent, kaip The Polish American Journal bendradarbis Edmund L. Kowalchuk pažymi, "Lithuanian - Polish professor", nes tada, prieš 300 metų, mat, Lietuva buvo konfederacijoje su Lenkija... Savindamiesi tokius lietuvius, kaip Kosčiūšką ir Pulaski, lenkai, matyt, nenorėtų, kad dr. Aleksandras Karolius Kuršius (Curtjus), pirmasis gydytojas ir mokytojas, užimtų savo vietą Amerikos istorijoje, kaip lietuvis.

Lietuvos delegacijos pirmininkas savo tarptautinės padėties apžvalgoje išsamiau analizavo Kremliaus politiką apskritai ir konkrečiai palietė Sov. Sąjungos — Lietuvos santykius. V. Sidzikauskas atkrito Chruščiovui dėl šio pastangų Lietuvos — Sov. Sąjungos santykius lyginti JAV — Texas ar Arizonos santykiams. 700 metų Lietuvos valstybės istorijos Chruščiovas savo lėkštu melu iš gyvenimo negali ištrinti. Sovietai savo agresiją Lietuvėje pradžioje aiškino, kad Lietuva pati norėjusi Sov. Sąjungos praryjama, vėliau — kad Sov. Sąjungos saugumas to privėlėjęs, pagaliau Chruščiovas paskelbė, kad tai istorinis būtinumas sovietinei sistemai ryti nepriklausomus kraštus ir kad

ateityje būsiąs visas laisvas pasaulis prarytas. 1940 m. liepos 2 d. Maskvoje tuometinis Sov. Sąjungos premjeras Molotovas marionetiniam okup. Lietuvos užsienio reikalių ministeriui prof. Krevė-Miclevičiui tarp kitko pasakė: "Lietuva negali būti išimtis. Lietuvos ateitis priklauso nuo visos Europos likimo." Tikrai, yra faktas, kad Lietuvos tragedija nėra tik atskiras reiškinys, bet glaudžiai susijęs su viso laisvojo pasaulio likimu.

PEV Seimo pirmininku išrinktas P. Zenkl (Čekoslovakija), vicepirmininku V. Sidzikauskas (Lietuva), Gen. Sekretorium B. Coste (Rumunija), Gen. Sekretoriaus pavaduotoju N. Cotta (Albanija).

Geležinio vilko pulkas prajoja pro Vytauto karstą Vilniaus katedroje.

Sį mėnesį sukanka 20 metų, kai Lietuvos kariuomenė įžygiavo į Vilnių. Dviejų imperialistinių valstybių, Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, karinės jėgos jau buvo sutrypusios Lenkiją, bet Lietuvoje dar buvo nemažai optimistų, kurie tikėjo, kad antrasis pasaulinis karas jų valstybės nepriklausomybės nepalies. Kaip toms visuotinio džiaugsmo ir kartu visuotinio nerimo dienomis jau tėsė lietuviai "išlaisvintame" Vilniuje, galime spręsti iš Lietuvos Žinių reporterio F. Žlobicko aprašymo, kurį čia dedame.

VIENYBĖS RED.

Spalio 28 d. rytą ilga Ukmergės gatvė išėjome į Vilniaus tolimą užmiestį. Aukštai kalnai blizgėjo geltonomis smiltimis, kurių viršūnėse pirmą kartą pamatėme čia priartėjusius Lietuvos kariuomenės patrulius. Kelių šimtų atvykusių būrys pradėjo mosikuoti skepetais, vyrai — kėlė kepurės, — vienas patrulis nusileido pakalnėn, kurį mano palaidovė papuošė gėlėmis. Atvyko dviratininkai, o jų buvo daugiau negu šimtas. Pastikti rinkosi vis didesnės minios, pradžios mokyklų mokiniai ir visos vilnietės juos pasitiko su didžiausiomis gėlių puokštėmis. Kartu su džiaugsmu, kuris veržėsi per asaras, dalijantis meiliais žodžiais, per keliolika minučių visi kariai buvo papuošti gėlėmis. Segė gėles prie krutinių, kaišė už diržų, vaisių popirusais, davė kareiviams viską, kuo galėjo apdovanoti. Sena moterėlė suaižėjusiomis rankomis apkabino jauną kareivį, siekė pabučiuoti nors pasilgtąja uniforma. Vyrai su kareiviais bučiavo, kaip tikri broliai. Sunku pasakyti, kiek jų džiaugsmo asarų nukrito į purviną rudens kelią, kuris dvidešimt metų buvo toks rūstus, uždaras ir niūrus. Syposios jaunais kareivis su tik ka pražydėjusia rože ant krūtinių.

Standien laikrodžio rodomis sukosi taip greit, kad atidavė gėles ir pasveikinę pirmuosius karius, nei nepajutome, kai atėjo vienuoliktąji valanda. Skubėjome į miestą, kur buvo rengiamasi didžiajam kariuomenės sutikimui. Dviejų šimtų tūkstančių minia buvo išplaukusi į gatvę. Saligatviai buvo sausakimiai apgulti stovintys, tad reikėjo eiti kietu grindiniu. Minios apgūle Žaliąjį tiltą, dar daugiau žmonių susispietė Ožeskinės gatvėje, visi net virpėdami laukė minutės, kai pirmieji kariai pasirodys jų akivaizdoje. Pirmųjų susirinkusių rankose buvo matyti baltos, raudonos, mėlynos ir kitų spalvų gėlės. Viena ponit atsinešė tiek gėlių, kad jų negalėjo apimti abiejais rankomis. Gal ištais šimtmečiui Vilniaus nematė tiek gėlių, kiek jų buvo Vilniaus gatvėse. Po keliolikos

tusis pasaulis. Gėlėmis apiberta gatvė, pro minios spūstį prasi-veržęs, nuskubėjau į vakarinę miesto dalį. Kur neiš, kur nekelsi koja vis didžiausios džiaugsmo nuotaikos, vis garsesni minių šauksmai "valio", "valio", "valio", lai gyvuoją Lietuvos kariuomenė". Prie Baltųjų stulpų, kaip ir visur kitur, žmonių kamsatis nematyta. Kai tik kiek apimdavo didieji džiaugsmo šauksmai, kiekviename žingsnyje kartojosi išpužiais pasidailijimas: "Lietuvos kariuomenė gražiausia", "Lietuvos kariuomenė žvilga, žiba ir, matyt, gerai apmokyta", "Tokiais kariuomenės, kaip Lietuvos, Vilnius dar nebuvo matęs" ir pan.

Džiaugsmo manifestacijos tęsėsi iki vėlyvų sutėmų. Visuose namuose prasidėjo iškilmų vakarienės: rungčiomis vilniečiai grobė karius ir vedė į namus, kad ilgą laiką bada kentus, bent likusiu kasniu drauge pasidžiaugtų. Tvarkingai ir damiai minios išsikirstė trumpam nakties miegui, nes visi rengėsi anksti kelti didžiajam paradiui. Apie 22 val. dažnam bute skambėjo lietuviška daina, visi klausėsi tolimiesių Kauno radio transliacijų.

Lietuvos kariuomenės dviratininkai atvyksta per Žaliąjį tiltą į Vilnių, kur juos pasitinka krevčaujančios minios.

...Jūs pamatysite, kaip mes bolševikai esame ištikimi...

(Atkelta iš 1 psl.)

siuntė karo lėktuvus virš Baltijos valstybių, o karo laivyno vienetus — į Estijos ir Latvijos teritorinius vandenius. Tuo pat metu Kremlius užsuko savo propagandos mašiną prieš Baltijos kraštus, o 1939 m. rugsėjo — spalio mėn. — prievartai ir grasinimais padiktavo Baltijos valstybių vyriausybėms taip vadinamas savitarpės pagalbos sutartis, kuriomis priimtė Sovietų oro, jūros ir sausumos karines bazes. Galutina Baltijos kraštų okupacija buvo netrukus po to įvykdyta. Šių Sovietų nusikaltamų darbų metu Kremlius buvo iš-

vystęs ypatingos įtampos subversija, pažadus, kyšius ir net terorą. Stalinas su Molotovu tikino baltistuosius atstovus nenusiminti, nes esą "niekieno nepažeisime jūsų nepriklausomybės, valstybinės struktūros, nei ūkinės santvarkos. Mes nesiekiame okupacijas nei protektorato, ką vokiečiai yra padarę Čekoslovakijoje. Mūsų karinės bazės pasiliks pas jus tik karo metu. Po to jos grįš atgal į Sv. Sąjungą. Jų vienintėlis tikslas yra daboti, kad nei jūs nei mes nebūtume įvelti į karą." Tačiau, kadangi Baltijos tautos tam netikėjo, Stalinas pakartotinai patikino estų

Kariuomenės vadas grn. St. Raštikis kalbasi su Vilniaus rinktinės vadu div. gen. V. Vitkausku

nusikaltimas pasirašyti nesulaužomas sutartis." Maskva todėl nedarė išimties nei jos pačios primestoms Baltijos valstybėms sutartims, nei malonėms, kuriomis apdovanojo kairiuosius asmenis, kurie buvo priversti nusileisti Sovietų reikalavimams. Lietuvos Delegacijos narys K. Bizauskas, kuris turėjo pasirašyti neleistą Sovietų savitarpės pagalbos sutartį, buvo gąves iš Stalino, kaip nesenai p. Garst iš Chruščiovo, vėno dovana. Tačiau Sov. Sąjaukas buvo areštuotas, deportuotas ir mirė tremtyje. Prof. A. Pip, žinomas tarptautinės teisės mokslininkas, estų delegacijos narys, buvo Stalino "paberbtas" jo paties pasirašyta nuotrauka, kuri profesoriui kainavo gyvybę, kai Sovietai užėmė Estiją. Estijos kariuomenės vadas, gen. Laidoner, buvo gąves iš Stalino arabiškos veislės žirga. Tačiau 1940 m. jis buvo deportuotas. Dovanotasis žirgas gražintas atgal į Maskvą, kuris vėliau buvo išteltas Japonijos užsienių reikalų ministrui p. Matsoka, kai tas laikėsi Maskvoje nepuolimo sutartį pasirašyti.

Tokia yra sovietų pažadų reikšmė ir tokie jų gausiai da-

linamų vizitų ar derybų progomis dovanyti tikslai. Imre Nagy ir Pal Maletier likimas patvirtina kad sovietų apgaulinga taktika nepasikeitė, nepaisant Maskvos vadovybės pasikeitimu. Sovietai okupavo Baltijos kraštus panašiai kaip savo laiku naciai. Austrija Niumbergo Tarptautinis Tribunalas nubaudė juos už tuos veiksmus. Jungtinės Tautos paskelbė 1945 m. gruodžio 8 d. deklaraciją, kuri ištraukė Tarptautinio Tribunalo statutą. 6-asis Statuto straipsnis išvardina baustinus nusikaltimus, kurie tarpe: "agresyvinio karo planavimas, ruošimas, tarptautinių sutarčių sulaužymas ir samoklos ruošimas bet kuriems tu tikslu atsiekti." Tas pats straipsnis nurodo, kad: "žmonių naikinimas, jų pavergimas, deportacijos ir kt. nusikaltimai, atlikti politiniais, rasiniais ar religiniais sumetimais, yra tolygiai baudžiami."

Sie dėsiai turėtų būti pritaikinti ir Sovietų nusikaltimams, kuriuos jie yra padarę Baltijos kraštuose, nes tie nusikaltimai yra tos pat prigimtės,

kaip pasmerktieji nacių veiksmai. Kalkurie Sovietų nusikal-

timai buvo atlikti dargi bendradarbiaujant su naciais. Šie nuostatai turėtų būti pritaikinti visiems panašiu nusikaltimų autoriams, tuo labiau tiems, kurie yra minėtos nuostatos pasirašę. Sovietų Sąjunga yra ratifikavusi Atlanto Charterį, pasirašiusi Jungtinių Tautų 1942 m. sausio m. 1 d. deklaraciją, Jungtinių Tautų Charterį, visa eilę taikos ir nepuolimo sutarčių su Baltijos valstybėmis ir jau minėtajai Jungtinių Tautų 1945 m. gruodžio 8 d. "Deklaracija. B šių aktu plaukiantieji ipareigojimai yra privalomi Sovietų Sąjungos vyriausybei, ir jai taikintinos tų aktu numatytos sankcijos. Kadangi Sovietų Sąjunga okupavo Baltijos valstybes, sulaužydama visus sumintus įsipareigojimus, Sovietų nusikaltimai turi būti pasmerkti, o Sovietų agresijos aukoms — Baltijos tautoms — gražinta apsisprendimo teisė laisvai gyventi savo nepriklausomose valstybėse.

POEZIJOS DIENA

Apie 1924 metus kilo Amerikoje mintis žymėti vieną dieną ir metus kaip PASAULIO POEZIJOS DIENĄ. B pradžių ta diena buvo minima ne vienu laiku, bet nuo 1950 m. buvo minima 30 Amerikos valstybių spalio 15, ir dabar ta diena kasmet yra skiriama kaip poezijos diena.

Šių metų poezijos diena, spalio 15, atžymėti direktore yra poetė Mary O'Connor, gyvenanti Philadelphiaje, su 26 kitų pasaulio kraštų bei tautų ko-direktoriais, kurių tarpe nuo lietuvių Nadas Rastenienė, Aldona Irena Nasvytytė.

Tos dienos garbės šmežais yra pastoriai dr. Vincas Norman Peale, kardinolas Spellman, rabinas A. A. Steinbach, dr. Ralph Bunche (U. N.), ir daug kitų žymių asmenybų.

Pasaulio Poezijos Diena, spalio 15, bus minima spaudoje ir literatiniuose rateliuose. Tai diena atžymėti poetė Mary O'Connor yra parašiusi, o Nadas Rastenienė išvertė šį himną:

VIENA ŠIRDIS —
VIENAS PASAULIS

(ONE HEART — ONE WORLD)

Nėra priešystės širdyse —
Nežiūrin kur kas gimė —
Kurį poezijos dvasia
Apjuosia visą žemę.

Istorinė apysaka

P. Tarasenką

SKOMANTŲ PILIES ATSTATYMAS

— Štai dėl ko aš buvau tą dieną dukart įspėtas, kad „Sakalas skristi negali!“ — pastebėjo Alpas.

— Taigi, — pasakojė toliau Zaltinis. — Kai kitą kartą jis buvo paskirtas, Antanas antrą kartą pačiam pasakė koridoriuje: „Sakalas gali skristi!“ ir žūt būt nusprendė patį su žirgais išleisti iš pilies.

Vėlai vakare vienas iš sargybinių prie vartų pamatė gatvę einantį kažkokį žmogų su sunkia našta. Manydamas, kad tai vagis, sargybinis sušuko, kad stotų. Žmogus, metęs savo našta, pradingo tamsoje. Priėjęs prie palikto daikto, sargybinis pamatė, kad ten statinaitė vyno. Atvilko sargybinis tą statinaitę prie vartų. Girtuokliui Svarcui to ir tereikėjo. Pradėjo jis su sargybiniais tą vyną ragauti ir taip pasigėrė, kad visi užmigo. Tuomet atėję Antano parinkti keli lietuviai belaisviai paėmė nuo megėnųjų sargybinių jų alebardas, šalmus, apsiaustus ir atsistoję jų vietoj.

Jie ir išleido Alpą su žirgais iš pilies.

— Drąsiai veikė Antanas su savo vyrais! — pagyrė Kęstutis. — O jei būtų nepavykę sargybinių nužudyti?

— Vis vien vartus būtų atidare!

— Kuriuo būdu?

— Sargybinius būtų tekę amžinai užmigdyti! — ryžtingai atsakė Zaltinis ir pasakojo toliau: — Nors ir ištikimai Antanas kryžiuočiams tarnavo, bet va pasenusį išvarė jie iš pilies. Prie bažnyčios durų elgetavo vargšas. Susirgo ir vos gyvas atsivilkio jis: pas mane. Išgydžiau jį ir palikau savo trobelėje.

— Gerai padarei! — pagyrė Kęstutis. — O dabar, garbingas seneli, užteks vargti ir po svetimus kraštus basytis. Svečiuokis mano pilyje. Jaunuolius savo patyrimo mokyklai!

— Ar aš jau tiek pasenau, kad kunigaikštis mane karšinti nori? — įsiseidė Zaltinis. — Ne, veltėdžiū nebusiu, dar didelis darbas manęs laukia!

— Užteks jau dirbti, seneli! — ramino susijaudinusių Budrij Alpas.

— Ne, dar neužteks. Savo pažadą tave surasti ir iš kryžiuočių vergijos išvaduoti išpildžiau. O dabar ne tik man, bet ir tau užteks pas kunigaikštį viešėti. Reikia savo lizdą sukurti, reikia piktų kryžiuočių sugriautą gimtinę atstatyti. Išleisk, kunigaikšti, Alpą su manim Skomantų pilies statyti, — kalbėjo susijaudinęs

Zaltinis.

— Tiesą, senas kary, sakai! Iš tikrųjų svarbu turėti Zemaitijoj dar vieną stiprią pilį. O Skomantų vieta tam labai patogi. Na, o tu, Alpai, ar nori į savo tėviškę grįžti?

— Tėveli kunigaikšti ir tu motute kunigaikštienė, tikrai man skaudu jus palikti, bet noriu už savo tėvelių mirtį, už sunaikintą tėviškę, už visas lietuviams daromas skriaudas piktam priešiui atkeršyti, tėviškę ir savo brolius lietuvius ginti. Leiskite ir tėviškę grįžti ir Skomantų pilį atstatyti! — paprašė Alpas.

— Kaip tikras karys, Alpai, kalbi! — pagyrė jaunuolį Kęstutis. — Keliauk drauge su Zaltiniu į Skomantus. Galingą pilį pasistatyti, su tvirtomis sienomis ir aukštais kuorais. Tegul ji kryžiuočiams ne tik akis baidys, bet ir Lietuvą saugos. Skomantų pilį statyti ir ją ginti dar visą šimtinę karių su jumis pasiysių. Kai ji bus baigta, pats su Vytautu įkurtuvėms atvyksiu.

Ilgai netrukus Zaltinis su Alpu ir paskirta šimtaine jaunų vyrų išėjo į Zemaitiją. Po kelių laimingos keliu-nės dienų jie pasiekė Skomantus.

Nyku buvo dingdame Skomantų piliakalnyje. Daugiau kaip prieš dešimt metų sugriautos ir sudegintos pilies vietą net ir pažinti buvo sunku. Aukštą pylimą ir stacius šlaitus daug kur apardė lietus, gilus perkakas žemėmis užlindko. Visas piliakalnis jau buvo tankiai didokais beržais, juodalksniais ir įvairiais kru-

mais apaugęs. Net ir atspėti negalėtum, kad čia kadaise stovėjo stipri pilis. Tik kur-ne-ku, žemei apgriuvus, buvo matyti akmenų ir anglies klotų, suanglėjusių rąstagalų, o kai kur tarp degusių bolavo žuvusiųjų pilies gynėjų kaulai.

Su skaudančia širdimi dairėsi Alpas seniai apleistos Skomantų pilies kieme.

— Tai kokia mano brangioji gimtinė! Kokie nykūs Skomantai, kurių aš taip ilgėjau, apie kuriuos tiek svajojau! Tai jos narsių gynėjų, o gal mano brangios motutės kaulai ten boluoja? Vargšai mano tėveliai! — stambios asaros riedėjo jo skruostais.

— Neliūdėk, brangusis Alpai, neliūdėk, Skomantų valdove! — ramino jį Zaltinis. — Ilgai netrukus, vietoj tų nykių krūmų ir griuvėsių žels didinga Skomantų pilis iškilis, vėl ji piktam priešiui grasins. Džiaugiasi tavo tėvų vėlės, tave Skomantuose matydamos. Jos tave laimina. Kibkime į darbą! Ruduo jau įpusėjo. Netrukus ir žiemos sulauksime. Reikia skubėti. Reikia žmonių ir žirgams numus įrengti, piliakalnį kiek sustiprinti, sargybas sutvarkyti, kad kartais kryžiuočiai mūsų kaip mažų paukščiukų lizde nepaimtų. O žiemos keliu iš girios ažuolinių rąstų atsivilksim, iš jų pilies sienas ir kuorus statysime. Vėl stipri bus Skomantų pilis. Į darbą, vyrai!

Moterys

FINANSAI IR... ZEPELINAI

Ona Chelediniene, Liberty Federal Savings Philadelphijoje egzekutyvinis viceprezidentas, yra viena ryškiausių mūsų moterų. Nemištam, kad Vienybėje apie ją dažnai rašoma. Savo idomia asmenybe, ji suteikia daug temų, norint apibūdinti jos, kaip visuomenininkės, finansų ekspertės, žmonos, motinos ir šeimininkės vaidmenį...

Ona Chelediniene nemaziau domisi ir Philadelphijos laikraščiai, kuriuose apie ją dažnai užtinkami straipsniai. Stai, mūsų bendradarbis Phila-

delphijoje, Z. Jankauskas, atsiuntė Philadelphijos Daily News iskarpa, kur didžiule antrašte straipsnis — "Lithuanian zeppelins out of this world". Kartu su straipsniu, Onos Cheledinienes nuotrauka su pastaba "finance and zeppelins".

ONA CHELEDINIENĖ

delphijoje, Z. Jankauskas, atsiuntė Philadelphijos Daily News iskarpa, kur didžiule antrašte straipsnis — "Lithuanian zeppelins out of this world". Kartu su straipsniu, Onos Cheledinienes nuotrauka su pastaba "finance and zeppelins".

Ona Chelediniene, patekusi į to laikraščio moterų puslapį nepraleidžia progos nepareklamavusi lietuvių vardo. Laikraščio skaitytojoms ji suteikia lietuviškų zepelinų receptą, kuri ir mes čia pakartojame. Nors jos šeima — vyras, sūnus ir dvi dukros — visi Amerikoje gimę, bet nebūtų lietuviams, jeigu jie nemėgtų bulvinių zepelinų ir blynų...

Grįžtant prie Onos Cheledinienes, kaip bankininkės, šia

"Nuo jūsų iki Liberty Federal tiek pat, kiek nuo jūsų namų iki pašto dėžutės", sako Chelediniene. Visais bankiniais reikalais jai galima rašyti Liberty Federal Savings, Mrs. Ona Cheleden, Executive Vice-president, 204 North Broad Street, Philadelphia, Pa.

LIETUVIŠKI ZEPELINAI

Nuskusti ir sutarkuoti 15 žalių bulvių. Nuspausti skystymą. 5 virtas bulves sutrinti, pridėti druskos pagal skonį ir viską sumaišyti. Įminti po du šaukštus bulvinės tešlos, juos suploti, įdėti idaro, kraštus sujungti ir padaryti apvalius kukulius. Juos dėti po vieną į verdantį pasūdytą vandenį

ALICE KARVELIENĖ, populiari veikėja, Moterų Vienybės narė, žinoma, kaip viena geriausių šeimininkių Brooklyne. Kiekvienas pobūvis jos namuose visada prisimenamas su dideliu malonumu. Karvelienės ištikinimu gera šeimininkė yra ta, kuri ne tik skaniai ir rūpestingai pagamina valgi, bet ir skoningai jį patiekia į stalą. Alice Karvelienė, priimdama savo svečius pietums, vakarienei ar tik užkandžiams, visada ypatingo dėmesio skiria ir stalo padengimui, jo papuošimui. Tuo būdu ji svečius pagerbia ir, žinoma, gerai nuteikia. Šioje nuotraukoje Alice Karvelienė matome savo valgomajame, paruošiant stalą pietums. Šia proga pažymėtina, kad Karvelienė, žinomo veikėjo S. Karvelio žmona, yra lenkų kilmės, bet puikiai kalba lietuviškai ir visais atžvilgiais "sulietuvėjusi". Kartais tenka stebėtis jos gryna lietuvių kalba, ypač išgirdus ją kalbant su kai kuriomis vadinamomis "dypukėmis", dar neišmokusioms taisyklingai angliškai, bet "užmiršusioms" lietuviškai...

IŠ MANO JAUNYSTĖS...

(Atkelta iš 5 psl.)

kliavos reikalais aš pats esu su kunigais važinėjęs po 700 kilometrų turinčią Girkalnio parapiją ir žinau, kad jie būdavo pavaišinami ir stipresniais dalykais.

Is tų laikų apie kun. Pauliuką prisimenu dar kitą nuotyki.

Sudegus bažnyčiai, suvažiavo, suėjo parapijiečiai išvalyti šventoriaus, taipgi turėjom iškasti pamatus naujam maldnamiumi. Žiūrinėjame, žarstom gelžgalius. Kunigėlis, pasiėmęs lazda, žaidžia numirėlių kaulais, kurie buvo išsivertę paviršium: juos mėčioja, daužo.

ir, atsargiai maišant, virti 25-30 minučių. Išgriebtus iš vandens kukulius užpilti paspirgintais svogūnais ir spirgučiais su grietine.

MĖSOS IDARAS: sumalti 1 svara jautienos ar kiaulienos (žalia ar virta), pridėti sviesto paspirginto svogūno, maltų pipirų ir druskos, jei reikia, truputį buliono ar vandens. Visą sumaišyti.

LAŠINIŲ IDARAS: supjaustyti mažais gabalėliais pusę svaro lašinių, vieną puodelį kumpio, druskos ir pipirų.

VARŠKĖS IDARAS: Vieną svara varškės gerai ištrinti, įdėti vieną kiaušinį, druskos ir truputį cukraus.

MOTERŲ POBŪVIS WATERBURY, CONN

WATERBURY, Conn. — Lietuvių Moterų Klubas rengia tradicinį pobūvį, kuris įvyks spalio 17 d. — šeštadienį, 7 val. vak. lietuvių parapijos salėje, John St., Waterbury, Conn.

Šis pobūvis yra ir jubiliejinis — skiriamas Klubui 5-rių metų gyvavimo sukakčiai paminėti.

Programoje: vaišės, loterija, šokiai ir k.

Klubas stengiasi, kad ir šiame tradiciniame parengime, kaip ir kituose ligi šiol, svečiai galėtų jaukiai praleisti vakarą, susitikti bičiulius bei pažįstamus, gražiai papramogauti ir tuo savo dalyvavimu prisidėti prie Klubui pastangų dirbti lietuvių reikalams.

Parengimo išlaidoms padengti svečiai prašomi aukoti po 2 dol., o neuždirbantieji jaunuoliai po 1 dol. Kvietimai gaunami ir Spaudos knygyne.

L. M. KLUBO VALDYBA

ONA RAČKIENĖ, Los Angeles, Calif., gyv. vienybiete, be visuomeninio darbo ir piniginių paramos įvairiems lietuviškiems reikalams, randa laiko ir savo mėgiamam darbui prie teptuko. Nežiūrint, kad O. Račkienė nėra jokių specialių tapybos mokslų — kai kurie jos darbai yra tikrai vertingi. Čia kaip tik matome O. Račkienę prie poros savo darbų.

Sulig tuo mano pasakymu jam nulūžo lazda. Jis man nieko neatsakė. Kur tu matei? Niekas nedaužo žmogaus kaulų — tik gyvulių.

Peliksas Kurelaitis buvo prasilavęs žmogus. Neblogai mokėjo lenkiškai ir rusiškai. Jis vis dalyvavo su didesniais žmonėmis, turėjo garsesnę vardą. Užtat jo paisė ir teismuose: būdavo sėdi už stalo su teisėjais.

Jo tėvas, mano dėdė Jonas, buvo visai kitoks žmogus. Jis taipgi buvo gerokai raštingas, mokėjo rašyti "prašenijas."

(Bus daugiau)

Dorion & MFG'S OUTLET STORES, INC.

Mūsų krautuvėje gausite viską kas tik reikalinga artimiesiems Tėvynėje pradžiuginti:

vilnonės, silkinės ir kitokios medžiagos žemesnėmis kainomis, negu kitur. Be to, medžiagos namų papuošimui: fiberglass ir kt.

148-09 JAMAICA AVENUE

JAMAICA 35, N. Y.

(išlipti Sutphin Blvd. stotyje)

Tel. AXtel 7-6082

Vienybės skaitytojai perkantieji medžiagas siuntiniams į Lietuvą gauna 10% nuolaidą.

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAICIAI

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

ANTANO IR ONOS KAUNŲ
MAISTO KRAUTUVĖ
Pristatomas geriausias maistas į namus, taip pat parengimams bei baliams, tik reikia paskambinti:
ULster 8-7821 arba EVergreen 4-5233
52 HUDSON AVENUE BROOKLYN 1, N. Y.

Norintieji įsigyti skanių lietuviškų produktų,

LIETUVIŠKOS DUONOS, LIETUVIŠKŲ SŪRIŲ,
LIETUVIŠKŲ DEŠRŲ IR SKILANDŽIŲ

kreipiasi į jų gamybos generalinį atstovą:

PETRĄ LISAUSKĄ

64-09 CLINTON AVENUE, MASPETH, N. Y.

Tel. TW 4-8087

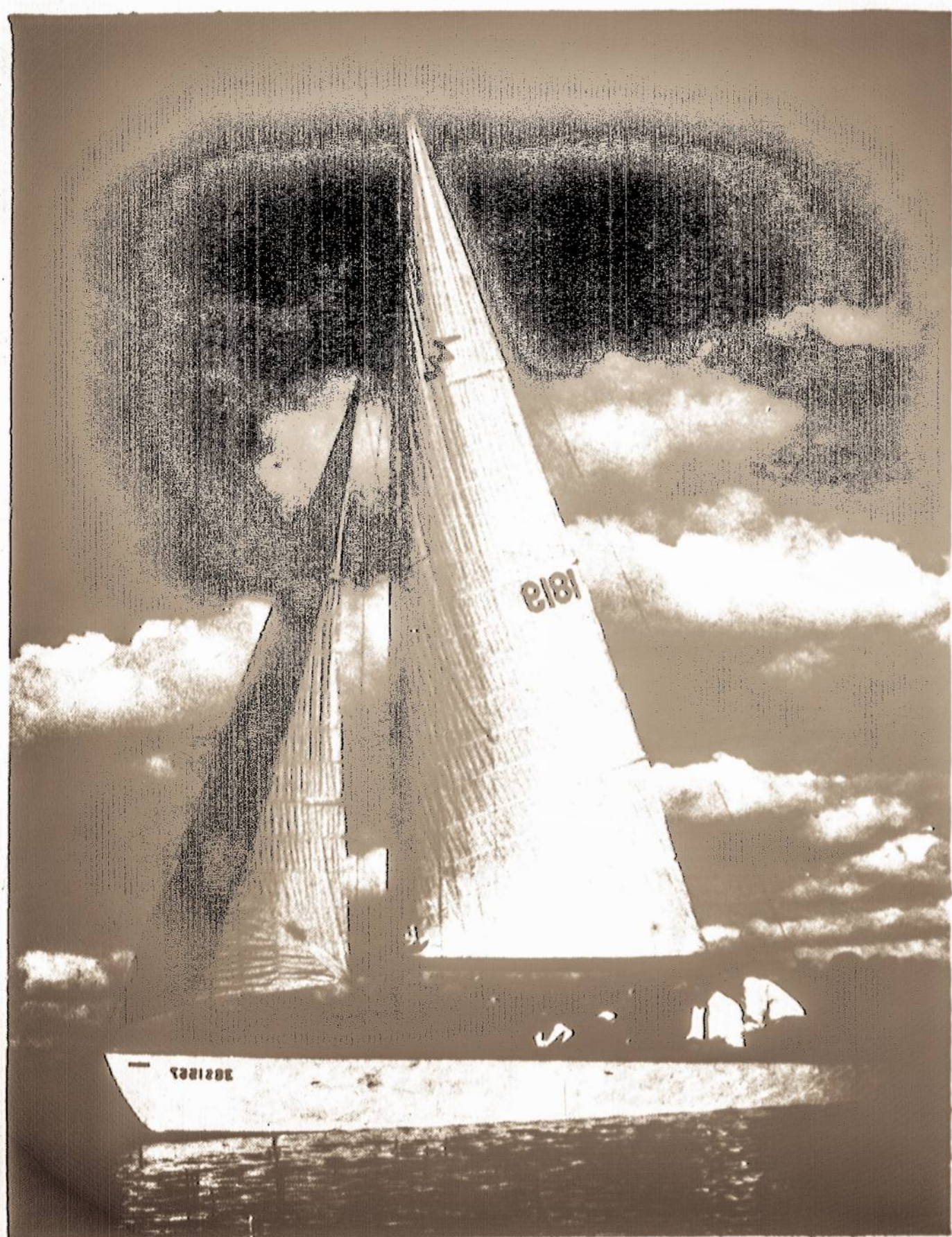

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona ir pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Patarnavimas sąžiningas ir greitas.
36-40 STAGG STREET — BROOKLYN 6, N. Y.
Tel. STagg 2-5938

KAIRĖJE: Vienas iš Sarūno laivo pastatų -- Sarūnas, pratybose Green ežere prie Detroito.

VIRŠUJE: Detroito Jūrų Skautų vadovai: (iš kairės į dešinę) vyr. valt. Stasys Petrauskas, Budžių vadas, iniciatorius ir organizatorius Detroito jūrų skautų ir Sarūno laivo vadas paskautininkas Jurgis Baublys, vyr. valt. Algis Pesys, adjutantas.

A. Narusevičiaus nuotraukos

Bendruomenės reikalai

ISTORIJOS RAŠYTOJAI

PAULIUS GAUBYS

(Tęsinys)

Mūsų mintis sujaukė šiūvis. Vienas, antras. Patrankos šūviai. Toli iš miško raudonų rakių ugnys.

— Tai mūsų žvalgų pranešimas: tankai puolą! — sušuko Mintautas.

Mes suakmenėjome. Perpylė šaltas drebuly. Prilaikydami kvapą, ausimis gaudome: kas toliau? Šūvis — kas čia nepaprasto. Mūsų ausys buvo apkurtusios nuo tos muzikos. Bet dabar... šitie šūviai...

Ten priokė ėmė parpti kulikosvaidžiai. Vėl patrankėlės: bum-bum-bum. Bum-bum. Užvirė nebeatiskiriamai. Visu užmiesčio pakraščiu iš visų ginklų.

— Šovinių šen. — sušvokšte Mintautas, klaupdamas ant žemės prie pabūklų.

Aš mačiau ūkininkus prieš sėją taip žegnojančius grūdų pilną sėtuvę, kaip senas kareivis dabar žegnojo savo ginklą. Po to jis žiūrėjo į jį, lyg tai būtų jo paties ranka, su kuria jis rengiasi smogti.

Pamojo pirštu ir, kai prisilenkia vis dar nepakeldamas akių tarė:

— Tu teisybę sakei: ta pati stovėjo prie mano kalvės... Mes nė vienos negavome iš vokiečių. Bet tu juk žinai, lyg atsiprašydamas, šnekėjo jis.

Kažkas jį veikė — aš mačiau. Sakau, "kažkas," nes jo negalima apčiuopti, nusakyti žodžiais ar atspėti, kada jis ateis. Jis atsiranda pas kiekvieną. Mes šimtais kartų buvome tai pergyvenę, nežiūrint į tai kiek kartų mirtis mūsų tarpe buvo viešėjusi. Dabar ir vėl jis

— kažkoks nuajutimas sukinėjosi.

Lyg mažiau beliko mašinų. Dabar sparčiau ėmė judėti vežimai. Be atvangos, be jokios tvarkos. Kuris tik greičiau. Mano ausį pasiekė savotiškai žviegiantis garsas. Panašus į ninkai ėjo upės pakraščiais ir botkočiais matavo vandenį. Tarp mašinų atsirandančiais plyšiais naudojosi vežimai. Buvo didelė laimė patekti į šią pusę. Paskubom įmesti keli maišai sudarė visą vežimų turtą. Moterys mums mojo skarelėmis ir dėjos prie akių. Nusivarę arkliai, pavargę ir apatįki keleivių veidai darė nepakeliamą įspūdį. Aš supratau, jog reikia didelio pavojaus, gal tik mirties baismus galėjo įstengti taip vyti žmones į nežinią, iš gimtųjų gerųjų namų.

Dar besvintant Mintautas išrado, jog turime keisti nakties metu galvotrukčiais pasirinktą poziciją.

— Pakaktų vienam užsikarti ant tilto, kad paragautume oranatų.

DETROIT, Mich. — Dabartinė JAV Lietuvių Bendruomenės Detroito Apylinkės valdyba, pradėdama savo darbą išleido atsisaukimą "Visi po Bendruomenės Pastogę," kuriame išdėstė savo planus visiems metams. Jau daugelis iš mūsų planų įvykdyti: suruostas Motinos Dienos minėjimas, vadovauta lietuvių grupei Tarpautiniame Laisvės Festivalyje, suruosta gegužinė — Lietuvių Diena, prarastas Pirmasis JAV Lietuvių Bendruomenės visuotinis suvažiavimas, daryta žygių išgyti patiems ar turėti kitu būdu Lietuvių Namus Detroito, baigti vieni mokslo metai ir pradėti kiti ir kt.

BENDRUOMENĖS MENUO

Pirmasis JAV Lietuvių Bendruomenės Suvažiavimas Detroito nutarė spalio mėn. laikyti Bendruomenės mėnesiu. Kadangi šiemet tam mėnesiui pasiruošti buvo labai trumpas laikas, todėl JAV LB Detroito apylinkės valdyba nutarė jį vykdyti spalio ir lapkričio mėnesiais. Per tą laiką bus girdimos apylinkės valdybos narių kalbos per visas vietines radijo valandėles, bus skelbiamos spaudoje korespondencijos ir visi, kurių tik turimi adresai, gaus asmeniškus laiškus, raginančius jungtis į Lietuvių Bendruomenę, imokant savo solidarumo įnašą, kuris yra 2 dol. už kiekvieną dirbantį ir 1 dol. už kiekvieną nedirbantį virš 18 metų. Jį siūsti galima JAV LB Detroito apylinkės narių telkimo vedėjui šiuo adresu: Česys Šadeika, 76 Minne-

V. KUTKUS

sota Ave., Detroit 3, Mich. Je to tuo pačiu laiku bus stengiamasi taip praplėsti seniūnijų tinklą, kad kiekvieną lietuvių gyvenantį Detroito ar jo apylinkėse būtų galima aplankyti asmeniškai. Pasibaigus 1959 metams visi imokėję solidarumo mokesčių bus paskelbti viešai.

NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS

Šiais metais JAV LB Detroito apylinkės valdyba Italų salėje, 5101 Oakman Blvd., Dearborn, Mich., ruošia visiems lietuviams bendrą Naujų Metų sutikimą. Vietas ir stalus galima rezervuoti, pasirenkant tikslią vietą iš plano, Neringos knygyne, Gaivos krautuvėje, pas Ižd. k. Veikutį, telef. WA 4-6469 ir pas visus valdybos narius.

DAINAVOS KONCERTAS
FORDO AUDITORIJOJE
1960 m. sausio mėn. 30 d.
JAV LB Detroito apylinkės valdyba ruošia Dainavos koncertą,

kuris su 90 asmenų kolektyvu parodys mums lietuviškas "Vestuves." Jose matysime lietuviškus papročius, dainas ir tautinius šokius. "Vestuvių" premjera prieš Kalėdas bus Chicagoje.

Koncertas pirmą kartą lietuvių ruošiamas moderniškiausioje Detroito salėje — Ford Auditorium, pačiame miesto centre. Po koncerto ten pat bus ir šokiai.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Tel. APplegate 7-7082

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. NEWton 9-6620

MATTHEW MAZEIKA, Savininkas

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.
80115 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIrginia 9-3112

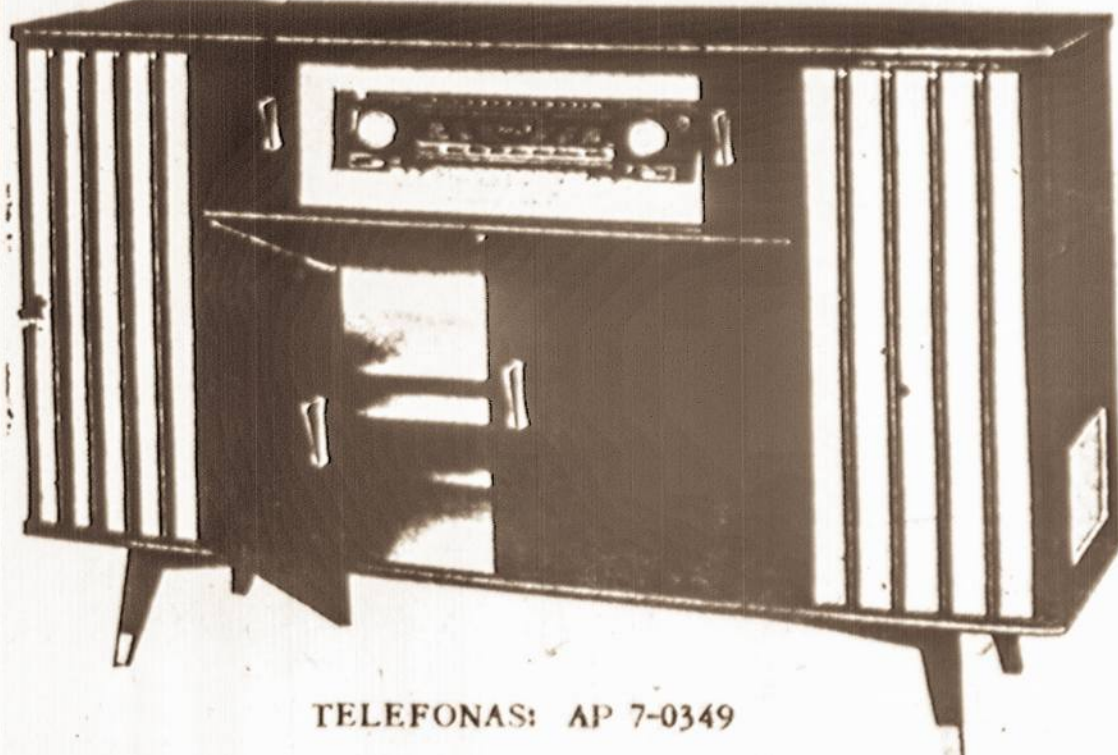
RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Pvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

BANGA TELEVISION

VYT. ZELENIS, Savininkas

34-23 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

TELEFONAS: AP 7-0349

Parduodama: televizija, radijas stereo Hi-Fi fonografai, dulkių siurbiai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral ir Motorola aparatams. 40 nuosimčių nuolaidos "BLAUPUNKT" vokiškiems stereo Hi-Fi. Taisoma televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. v. Penktadieniais iki 9 v. v.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS**BARAS IR RESTORANAS***Lietuviškos gamybos pietūs, vakarienės ir užkandžiai***GERIAUSI GERIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS**Sales šokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms
prieinamos kainomis. Lietuviškų organizacijų
susirinkimų patalpos nemokamai.**SPAUDOS KIOSKAS**Visais reikalais kreipiamas į klubo
reikalų vedėją KOSTĄ VAITAITĮ. Tel. EV 4-9672**280 UNION AVENUE - BROOKLYN 11, N. Y.****Winter Garden Tavern Inc.****1883 MADISON STREET****BROOKLYN 27, N. Y.**

(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir
kitokioms pramogoms.**POLAI DOTUVINIAI PIETUS**Pirmos rūšies lietuviškas
maistas prieinamos kainomis.**VYTAUTAS BELECKAS**
Savininkas**MARY PAIAUIS****RESTAURANT****BAR & GRILL****BROOKLYN, N. Y.**

Phone: EVergreen 2-9141

337 ST. NICHOLAS AVE
(Ridgewood)Kviečia visus atsilankyti, linksmai laiką praleisti ir
su draugais sueiti.**Traun's****BARAS IR RESTORANAS****AUGUST TRAUN - Savininkas****N. E. cor. 7th ir Dauphin Street, PHILADELPHIA, PA.**

Telefonas: POplar 9-9352

Visame New Yorke nerassite gražesnių
ir patogesnių salių kaip**GRAND PARADISE**Ka nerengtumėte - koncertą, vestuves, prakalbas ar šokius -
SALESE GALI TILPTI NUO 25 IKI 2000 DALYVIU.**L. MOLIN - REIKALŲ VEDEJAS****320 GRAND STREET****BROOKLYN 11, N. Y.**

Telefonas: EVergreen 7-1123

Arlington
RESTAURANT**LIETUVIŠKAS MAISTAS****COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING**
HALL FOR ALL OCCASIONS**385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE**

Under BMT Jamaica Line - Norwood Avenue Station

Phone: TAYlor 7-9842

ONA ir JONAS VAIČIAI**Festival Restoranas ir Baras****VACYS STEPONIS, Savininkas****40 EAST 26TH STREET, NEW YORK CITY**

Telefonas MU 3-2928

GERI PIETUS IR VAKARIENĖ - JAUKUS BARASSalė vestuvėms, susirinkimams ir kitiems rengimams.
LIETUVIŠKIEMS SUĖJIMAMS NEMOKAMAI
Gali tilpti 200 žmonių. Mielai kiekvienas bus sutiktas.Vienybėčiai, Emilija ir Feliksas Morkai ir Juzė Budrikienė, Vienybės namų balkone, pereitę
sekmadienį, kai lauke buvo karšta, kaip liepos mėnesį... Budrikienė (dešinėje) yra našlė
ilgamečio Vienybės bendradarbio V. J. Budriko, nuo kurio mirties ši mėnesį sukanka keturi
metai.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

KALBANT APIE VISUOMENĖS SKALDYMĄ**P. LELIS**Vienybėje paskelbtas Br.
Rasteni laiškas iš 1946 m. apie
Rasteni atidarys akis visiems
jo garbintojams ir pakalikams,
kurie akiai tikėjo savo "vado"
neklaidingumu. Iš ankščiau
skelbtų Vienybėje skaitytojų
laiškų galima buvo matyti,
koks yra žmonių pasipiktini-
mas ne vien dėl jo parodymų
sovietų tardytojui, bet ir dėl
jo vedamos skaldomos politi-
kos. Kad daugelyje lietuvių
kolonijose atsirado nesugyveni-
mas tarp lietuvių, nesutarimas
ir tautinės šventės atskiri mi-
nėjimai, tai vis dėka Rastenio.Šia proga aš noriu parašyti
kaip mūsų kolonijoje Toronte
(Canada) Rastenis skaldė visuo-
menę. Šiame mieste gyvena
apie 7,000 lietuvių ir yra apie
40 įvairių organizacijų. Kai
apie 1950 m. pradėjo steigis ir
politinės organizacijos ir klubi-
bai, žinoma ir tautininkai
neatsiliko, nes jų reikalingas
buvo visuomeniškoms, organi-
zacijoms tautinis anspalvis.
Tuo reikalu 1952 m. į Toronto
atvyko Rastenis iš buvo sušauk-
tas tautinei idėjai prijauniančių
susirinkimas (K. Kalendros bu-
te). Susirinko apie 10 asmenų,
ju tarpe buvo ir šių žodžių
autorius. Rastenis ilgai kal-
bėjo, gal apie 2 val., dėsty-
damas savo teses apie naujos
tautinės partijos kryptį, kuri
bus neva demokratinė tautinin-
kų ir liaudininkų kombinacija.Viskas gerai ir gražu. Neuži-
go, 1953 m. sausio 25 d.,
įsteigėme Tautinės S-gos Sky-
rių Toronte. Įsirašė apie 20
narių, kurie buvo steigėjais,
įskaitant iš šių eilučių autorių.
Man kilo įtarimas, kodėl mūsų
organizacija nestoja nariais
buvę žymesni tautininkai Lie-
tuvoje. Jie man ir sakė: "tu
būk ten, bet mes dar susilaiky-
sim." Taip mūsų organizacija
nors neskaitlinga, bet veikė
šiaip taip ir organizacijų rez-
ginyje užėmė savo vietą. Narių
skaičius nebuvo didesnis 25.
Susirinkdavo 10 - 15.1954 m. gruodžio mėn. į
Torontą vėl atvažiavo Rastenis,
vėl susirinkom pas tą patį Ka-
lendra, ir vėl Rastenis ilgai
kalbėjo, - daugiausia apie Ši-
diškio išdaigas Vlike. Pagaliau
jis formulavo: reikia suskaldyti
Vliką, steigti savo fondą ir na-
riai turi išpareigoti rinkti iš
žmonių po vieną dolerį Nepri-
klausomybės Fondui. Aš visa
laiką sėdėjau kaip ant žarijų
laukdamas, kada Rastenis ka-
nors pasakys apie mūsų Ben-
druomenės stiprinimą, visų
lietuvių pajėgumo ir ekonomi-
nio gyvenimo kūrimą, o jis
kalbėjo tik apie veiksmų skaldy-
mą ir vadovavimo paėmimą iš
savo rankas. Aš neiškentęs, jį
pertraukiau ir sakau: "Draugas,
mes 35 metai pažįstami iš tos
pat gimnazijos, - ką aš dabar
girdžiu, tai vis skaldyti ir ar-
dyti, o apie kūrimą nieko.
Dėsi su sezoniniais partijė-
lėmis tautininkams nedera.
Tautininkų Sąjunga, kaip ir ki-
tos 3 didžiosios partijos (K. D.
Sob. Dem. ir liaud.), yra
užaugę Lietuvos žemėje, turi
savo tradicijas ir su jomis rei-
kia bendradarbiauti bei įieškoti
sugyvenimo. Turime bendrą
Tautos Fondą ir jo užtenka.
Reikia stiprinti mūsų Bendruo-
menę ir t. t."Visi sužiuro į mane. Raste-
nis nieko konkretaus neatsakė.
Vienas dalyvis (dr. Kaškelės)
manęs paklausė: "Tai Tamsta
nerinksi į Neprikli. Fondą?"
- Ne, atsakiau, "O solidarumo
mokestį rinksi?" - Rinksiu!(Mat tuo metu buvau išrinktas
Bendruomenės Apyl. išdinin-
ku). Taip, tas pasitarimas to-
liau, nesklaidžiai praėjo.
Žinoma, aš toliau nenorėjau
toje organizacijoje pasilikti, ir
neužilgo parašiau pareiškimą
išstoti.Neprikli. Fondo Skyrius bu-
vo įsteigtas. Vietos aršūs raste-
nininkai (K. V. K.), kurie varo
kyli) boikotavo Bendruomenę,
solidarumo mokestio nemo-
kėjo, prie bendrų Vasario 16
minėjimų nepasidėjo, tos
šventės išvakarėse savo minėji-
mus ruošdavo. Buvo pakvieta
atsilankyti į Torontą min. Lo-
zoraiti, bet vietos Bendruome-
nės pirmininko jam nepristatė
ir Lozoraitis neturėjo progos
pasakyti žodžio visiems lietu-
viams. Viskas siaurame rate-
lyje.Kai tautininkų šulas Ba-
čiūnas važinėjo po Australiją,
Naująją Zelandiją, jį visur
sutiko Bendruomenių pirminin-
kai ir per juos Bačiūnas visur
susitiko ir kalbėjo su lietuviams.
Kaip gražu, kad yra sutarimas.
Reikia pagirti Dirvą, kad ji vi-
suomet labai palankiai apie
Lietuvių Bendruomenę rašo,
pav. kad ir neseniai paskelbtas
Viktoro Matišino straipsnis
"Tauta, asmuo, organizacijos
ir Bendruomenė." Kodėl mūsų
rastenininkai, narių čia yra ne-
daugiau kaip vienos rankos
pirštų, nesilaiko tautininkų or-
gano nurodymų? Gal būtų po šio
Rasteni "nokanto" Rasteniui,
reikalai pasitaisy, nes pastara-
sis nebeturės drąsos lietuvių
vienybę ardyti.

FIRE - AUTO - LIABILITY - BURGLARY - GLASS PLATE

ROBERT F. NARK

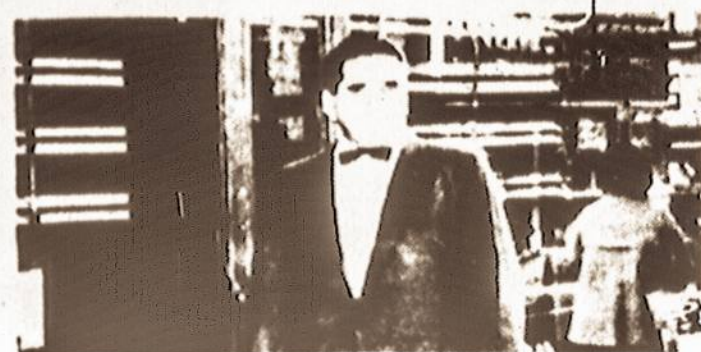
APDRAUDOS SPECIALISTAS

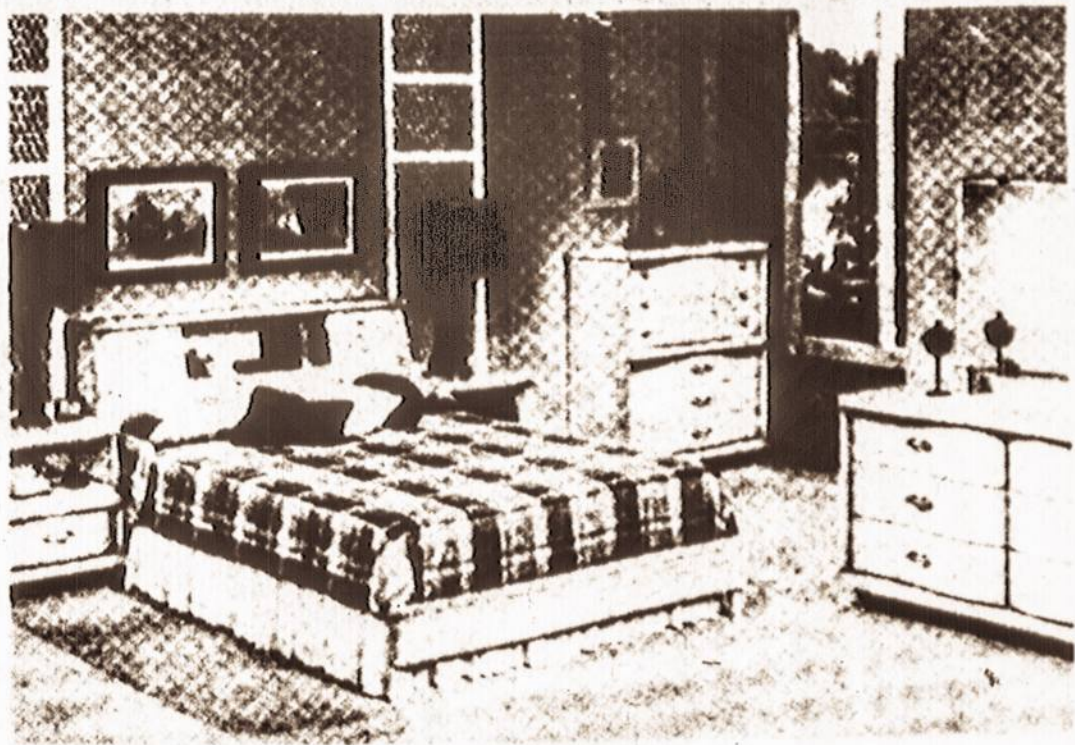
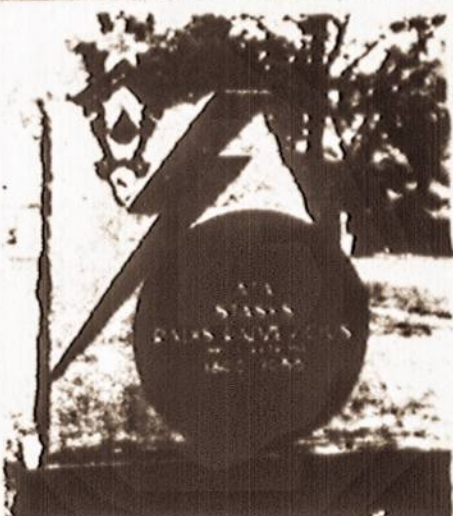
26 Court Street
Brooklyn 1, N. Y.
MAin 4-6400**700 Caroline Ave.**
N. Valley Stream, N. Y.
Valley Stream 5-0783

LIFE - HEALTH - ACC. HOUSEHOLD - COMPENSATION

White Horse Tavern**PRANAS BRUČAS, Savininkas****BARAS, RESTORANAS IR SALE**
DUODAMI POLAI DOTUVINIAI PIETUS**86-16 JAMAICA AVENUE****Woodhaven 21, N. Y.**

Tel. VIRginia 6-9519

Cypress Bedding & Mattress Co.32-27 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas APPLGATE 7-8802Trys aukštos kokybės baldų ir lovų pasirinkimai.
Vertingos dovanos naujiems klientams.Didžiausia paminklų gamybos
įmonė Chicagoje**SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.**HAROLD E. NELSON
Prezidentas3914 West 111th Street
CHICAGO, ILLINOIS
(Prie Sv. Kazimiero kapų)TELEFONAS:
BEDCREST 3-6335
KALBA LIETUVISKAI**LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI****JUOZAS KAVALIAUSKAS**LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWEY 4-5136**CHARLES J. ROMAN**

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POPLAR 5-4110**LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI****JUOZAS GARŠVA**231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVERGREEN 8-9770**STEPHEN AROMISKIS**

(ARMAKAUSKAS)

423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVERGREEN 7-4335**M. P. BALLAS FUNERAL HOME**MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
Direktorius Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STAGG 2-5043**ROGERS FUNERAL HOME**

P. RADZEVIČIUS, Direktorius

410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STAGG 2-4409**FORGIONE FUNERAL HOME**ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
9 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
Vėsinamos Kopyčios Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVARIEMS REIKALAMS**MASPETHO LIETUVIŲ PILIEČIŲ MOTERŲ KLUBAS**

rengia

Metinę Vakariene

kuri įvyks SPALIO (OCTOBER) 17, 1959 m.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBO SALEJE
60-61 GRAND AVENUE MASPETH, N. Y.

Bilietas vienam asmeniui 5 dol.

Pradžią 8 val. vak.

Dėl rezervacijų kreiptis į pirmininkę AGNES REIZIS
HA 6-6106 ir į sekretorę HELEN VENIS VI 6-8928.Maspetho ir apylinkės lietuviai kviečiami dalyvauti
sioje tradicijoje Moterų Klubas vakarieneje.**Geras dalykas ateina**

Padidintas dividendas

3 1/2% per metus.Pradedant 1959 m. SPALIO 1 D.
ir tęsiant patenkinamą uždarbį.**SKAIČIUOJAMAS
METŲ KETVIRČIAIS**Dividendai išmokami 4 kartus per metus
Pradėkite taupyti DABAR**THE Kings County
SAVINGS BANK**

Incorporated 1888

2 PATOGIOS ĮSTAIGOS:

125 Broadway prie Bedford Avenue
539 Eastern Parkway prie Nostrand Ave.
Member Federal Insurance Corporation**MERCURY Parcel & Trading Co.**943 Elizabeth Avenue ELIZABETH, N. J.
Phone: ELIZABETH 4-7608Atidare Elizabethė naują skyrių siuntiniam į LIETUVĄ,
UKRAINĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ ir kitus kraštus.**SIUNTINIŲ PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS**Didelis pasirinkimas vilnionių atraižų vyriškom bei mo-
teriškom eilutėm, paltam; vilnonės skaros, klijimai, kovu
užtiesalai ir k.Pritamami užsakymai ir raštu. Jums patarnaus Lietuvių moteris,
kalbanti įvairiom kalbom. Mandagus, kruopštus ir nebrangus ya-
tarnavimas. Kviečiame jus tapti mūsų klientais.

Atidara nuo 8:30 val. ryto iki 8:00 val. vakaro

Sekmadieniais nuo 8:30 val. iki 4 val. popie.

Pagrindinė kontora: 88 East 7th Street, New York 3, N.Y.

Krautuvė: 75 East 7th Street, Tel.: OM 4-3888

MIRE

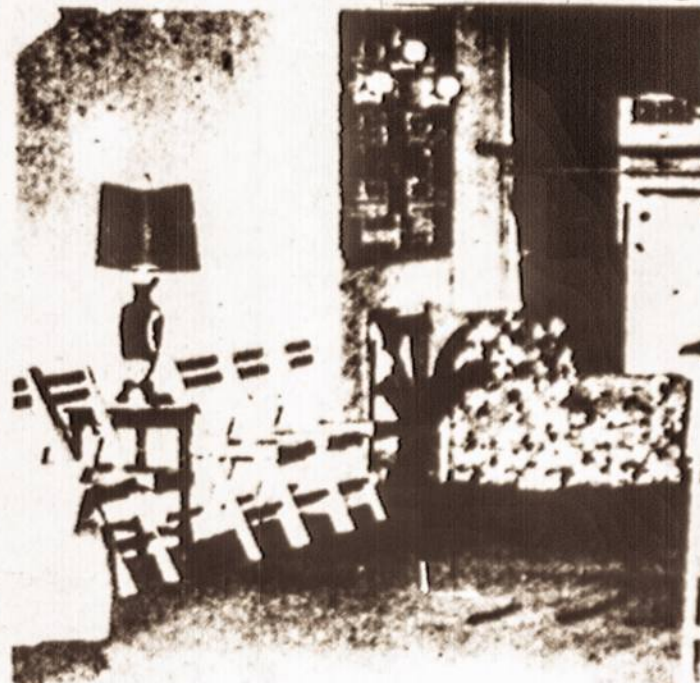
ROCHESTER, N. Y.

Mūsų nedidelėje kolonijoje per
pereitus dvejus metus mirė 57
asmenys. Nejauku darosi, kai
tautiečiai, su kuriais teko
draugauti, staiga išsiskiria iš
mūsų tarpo.Siemet mirtis smarkiai pa-
lietė mūsų žmones. Nuo sausio
1 d. iki spalio 1 d. mirė 31
lietuvis įvairaus amžiaus, bet
daugiausia sulaukę senatvės.Štai sąrašas lietuvių, kurie
šiais metais mirė:Kazlauskas, 72 m., Petras
Pentkevičius, 68 m., Juozas
Sviderskas, 69 m., Elenora
Vildžiūnienė, 68 m., Antanas
Sirvinskis, 76 m., Kazys Ra-
gauskas, 82 m., Antanas Sen-
kevičius, 89 m., Agota Sipai-
lienė, Adelė Barnataus, 74
m., Ursulė Yokšienė, 70 m.,
Jonas Devonis, 88 m., Juozas
Kurkulis, Marijona Burkūni-
nė, 16 m., Mykolas Jokūbo-
nis, 68 m., Juozas Mocejūnas,
73 m., Jonas Torpištis, 84
m., Marijona Savickienė, 86
m., Adolfas Virbulaitis, 68
m., Antanas Navidonskas, 63
m., Antanas Javoškevičius, 66
m., Bernatienė, 74 m., An-
tanis Devonis, 79 m., Augus-
tas Milčius, 72 m., J. Mace-
jūnas 48 m., Rapolas Stungu-
ris, 70 m.Mirusiųjų šeimoms reikšia-
me gilius užuojautos.

K. Zlatkus

Vilniaus radijas praneša,
per 8 mėnesius iš Šiaulių divi-
račių fabriko išsiųsta į Grai-
kiją, Lenkiją, Iraną, Kanadą ir
kitus kraštus 12,000 lietuviškų
diviračių.**TWICE
Treasured!****GENUINE
Amber
GEM OF THE AGES****GINTARAS
LIETUVOS AUŠKAS**Įvairiausios gintarinės
dovanos vyrams ir moterims
prieinamiausiomis
kainomis.Užsakoma per paštą.
AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue

Jackson Heights, N. Y.
Tel. HA 9-5855Pasiekiami: auto iki 31
Ave. Northern Blvd. IND
subway iki Roosevelt Av.
IRT iki 74 St. Port Bus
iki 34 Avenue.**AUGUST P. GUSTAS, Inc. Laidotuvių direktorius**354 MARCY AVENUE
BROOKLYN, N. Y.Telefonas:
EVERGREEN 7-4774Naujai įrengtos
kopyčios yra vos 2
blokal nuo Broadway.
Pasiekiami važiuojant
BMT, INS traukiniais
ir autobusais.Daug vietos
automobiliams pasistatyti

VIENYBĖ

Vyt. Maželis, žinomas portretistas spalio 18 d. (sekmadienį) fotografuos Great Neck, L. I. Norintieji įsigyti gerų individualių nuotraukų, prašomi skambinti: HUNTER 2-4062.

Jonas Leonas, mūsų bendradarbis, buvo atvykęs iš Clevelando aplankyti draugų bei pažįstamų. Ta proga Leonas lankėsi ir Vienybės redakcijoje.

L. Vanagaitienė, Chicagos Margo radio programų vedėja, kuri laiką buvusi ligoninėje, šiomis dienomis grįžo į darbą. Dr. B. Dirmeikis, Margo radio redaktorius ir radio komentatorius, iš lėto sveiksta, bet dirbti dar negali.

A. Vilainis, Nemuno leidyklos savininkas, šiomis dienomis iš Chicagos prisuntė didelio formato, gražiai išleistą "Istorinės Lietuvos Albumą." Atspausa 800 egzempliorių.

M. Miškinis, mūsų bendradarbis, lankėsi Providence, R. I. Ta pačia proga jis buvo užsukęs į Brockton, Mass., kur savo draugui Fr. Monkevičiui užprenumeravo Vienybę.

L. Simutienės atminimui pagerbti Konsulo A. Simučio draugai, vietoj vainiko, paaukojo Vasario 16 Gimnazijai 70 dolerių. Pingai išsiųsti per Balfą.

S. Narkėliūnaitė, žurnalistė, ši sekmadienį, spalio 11, Lietuvos Moterų Atstovybės Klubo pobūvyje, rodys spalvotą filmą iš lietuvių gyvenimo Vokietijoje.

GERA PROGA

Brooklyno Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas savo patalpose veikiančią valgyklą su visais įrengimais ir indais nori perleisti privačiam asmeniui. Pirmiems šešioms mėnesiams išbandymui - įsikūrimui viskas duodama nemokamai. Gera proga įsigyti pelningą biznį. Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į Liet. Amer. Piliečių Klubą vedėją Kostą Vaitaitį, 280 Union Ave., Brooklyn 11, N.Y. Tel. EV 4-9672.

Gen. T. Daukantas, Vienybės bendradarbis, neseniai Buenos Aires, Argentinoje minėjęs 75 m. amžiaus sukaktį, buvo paminėtas ir suomių dienraštyje Helsingin Sanomat. Be to, laikraštis pažymi, kad 1917 m. Daukantas buvo Helsinkyje gyvenančių lietuvių draugijos pirmininkas.

J. Sileikis padarė braižinį "Bolfo Rėmėjo" ženklams, kurie Bolfo centro valdybos nutarimu jau gaminami.

Pov. Osmolskis, dailininkas, neseniai persikėlė į savo namus - 84-22 113th St. Richmond Hill 18, N. Y.

MAIRONIO MOKYKLOS MOKINIŲ TĖVAMS

Ši sekmadienį, spalio 11 d., 12 val., Apreiškimo parapijos patalpose įvyksta Maironio mokyklos mokinių tėvų susirinkimas.

Darbotvarkėje: naujo tėvų komiteto rinkimas ir einamieji reikalai.

Visi mokinių tėvai maloniai kviečiami dalyvauti.

SKAUTŲ IŠKYLA Į MEŠKŲ KALNUS

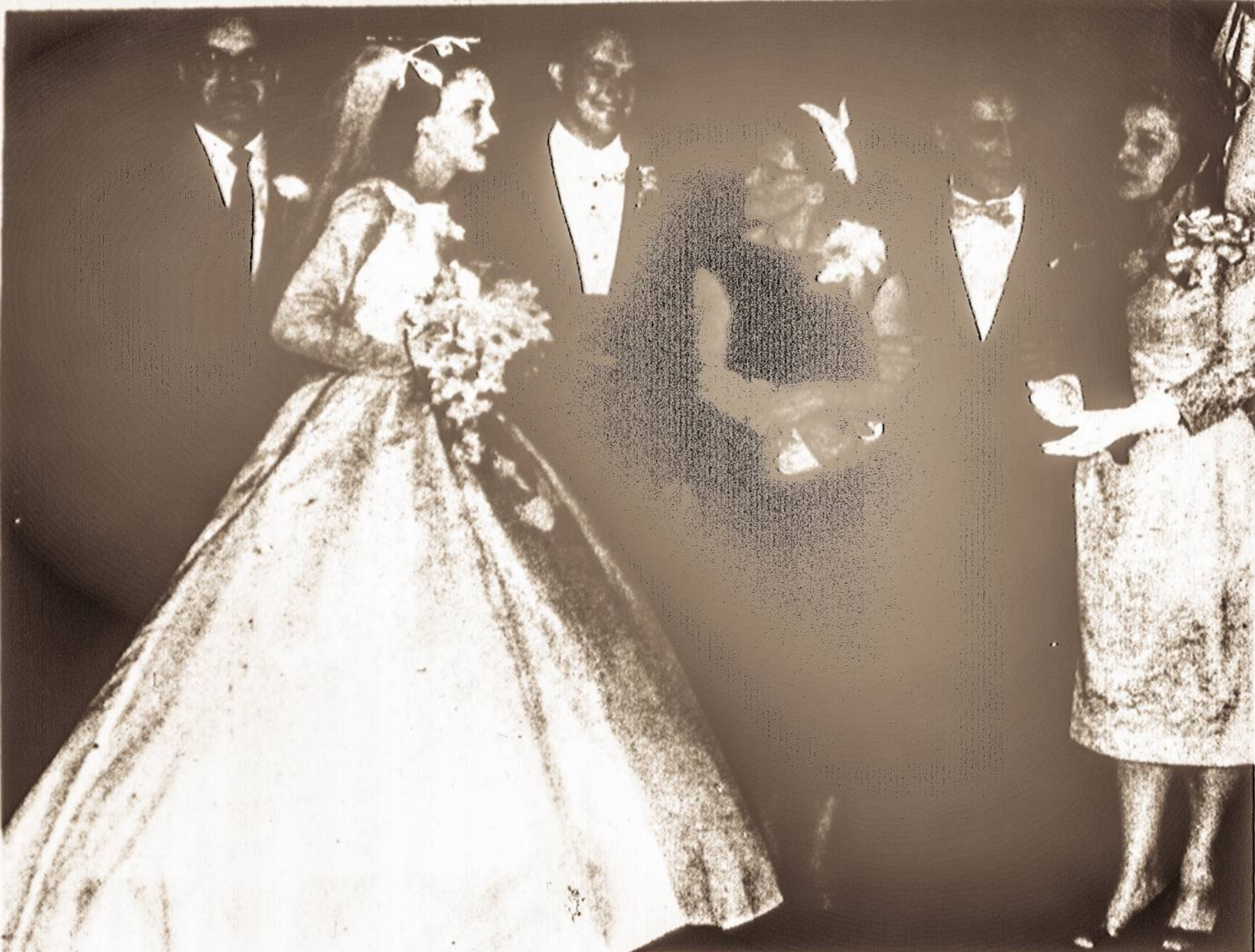
Spalio 11 d. (sekmadienį) 9 val. ryto New Yorko skautės ir skautai renkasi Pier 81, West 41st St., New Yorke iškylai į Bear kalnus. Kelionė ten ir atgal vienam asmeniui kainuos 2 dol. ir 90 centų. Laivas į New Yorką grįžta pačią dieną 8 val. vakare.

STUDENTŲ DĖMESIUI

Visi, pradedantieji, išgilinę ir jau su diplomais, esate kviečiami atsilankyti į Lietuvos Studentų Sąjungos linksmavakari. Balius įvyks ši sekmadienį, spalio 10, 7 val. vak. Steponio svetainėje, 40 E. 26th St., New Yorke.

Vakaro eigoje bus restorano paruošti užkandžiai, programa ir linksmi šokiai.

Programoje dalyvaus visiems gerai žinomas Leonardas Žitkevičius, aktorius A. Vasiliauskas, pianistė V. Dobužinskaitė.

Pereitą šeštadienį Apreiškimo parapijos bažnyčioje įvyko Danutės Leskaitytės ir Gedimino Stasiukyno jungtuvės. Nuotraukoje: jaunieji su savo tėvais Stasiukynais (kairėje) ir Leskaitičiais. Vestuvių pokylis, dalyvaujant gausiam būriui vietos veikėjų ir jaunimo, įvyko Steponio gražiame Festival restorano salėje, 40 East 26th Street, New Yorke.

V. Mazelio nuotrauka

Futbolo žaidimo horizontai

JONAS RUTENIS

Be abejonės, jie aukšti ir platus. Nors šiojo 1959 metų sezono pradžioje jie nėra žavūs, bet ir nebeviltingi. Trejos rungtynės taškų medžioklėje davė lygiasias (3:3) su įvarčių santykiu, nors ir mūsų nenaudai (8:10). Tai rodo, kad mūsų komanda (kalbu apie pirmąją) nebus paskutinėje vietoje. Jau ir dabar dar šešias turime po savim. O tu gi klubai senesni ir gausesni savo jėgomis.

Nuostabu, kad paskutiniuose rungtynėse prieš ukrainiečius, (praėjusią sekmadienį) kurios tapo pralostos 5:2, lietuvių žiūrovų padaugėjo. Susirinko veteranai, bet matėsi ir tokių, kurie pirmą kartą atėjo padrasinti ir paremti lietuviškojo jaunimo pastangų. Tenka juos pasveikinti ir paprašyti rikiuotis iš subankrutavusių eilių į aktyviasias. Lazda turi du galus.

Viename jos gale mūsų jaunimas, o kitame - visi tie,

kurie ir moraliai ir materialiai ši jaunimą paremsime. Nenu-mokime ranka, kuomet mūsų jaunimas pralos - paskatinkime savo atsilankymu susikaup-ti, susiklausyti ir parodyti savo tikrąją vertę. Nebūtinos čia nei tragiškos nei herojiškos išvados. Juk tai tik žaidimas...

Tačiau yra teisė reikalauti, kiek pajėgos leidžia, imtis darbo. Rimtai paklusti vienam, kad ir prastesniam "generolui, nei kaip dabar kad yra, klausyti dešimties "gerų." Antrą vertus, ir tie vadovai ir vadei-vos turėtų turėti sąką ir supratimą, aikštėje nerėkauti ir nebemokytį. Medžioklėn reikia ateiti pasiruošusiems.

Mūsų žaliūkam reikia paty-rusio trenerio, drausmės, technikos ir kokios nors žaidi-mo taktikos. Tam reikia plani-ngo darbo, nenustelbiant ki-tų dalykų, pav., mokslo. Ga-bus, jaunas ir pilnas energijos jaunuolis ras laiko viskam ir viskas eis laikrodžio tikslumu.

Didelis dalykas yra pastan-gos, bet dar didesnis - pasiry-žimas. Pasiruošiant, o ypač jau stojant žaidimo aikštėn. Kovingumo dvasios reikalas pas mus visą laiką slubuoja. Būtina išugdyti visos komandos - vie-neto dvasią. O to siekti reikia pradedant nuo savęs.

Per visas trejas rungtynes kovingumo rodė: Mileris, Vait-kevičius, Naruševičius, Rėm-za I, Budreckas, Butrimas. Kiti nepasėkė savo draugų ir buvo daugiau pasyvūs. Sakysi-me, jei ir paskutiniuose rungty-nėse, būtų visi užsidegę, kaip

Butrimas, kuris vienas du įvar-čius įkrito, rezultatas prieš gan silpnokus ukrainiečius būtų bu-vęs kitoks.

Pajudinti žemę galima, tik reikia noro ir darbo. Tikėki-mės, kad klubo vadovybė ir jaunimas padarys viską, bet neapleiskime, gink Dieve, to jaunimo - mes, vyresnieji irgi pasitempkime.

Nepamirskite atnaujinti prenumeratą!

STUDIJŲ DIENOS

New Yorko akademikai skautai lapkričio 14 d. šeštadienį rengia ytinio pakraščio akademinę visuomenę studijų dienas. Paskaitos ir diskusijos bus lietuviško meno temomis. Vakare bus koncertas ir šokiai.

STUDENTŲ VEIKIMAS

DETROIT, Mich. - Praėjus vasaros malonumams, Detroito studentija pradeda naują savo veiklos etapą. Senosios valdybos iniciatyva buvo sušauktas visuotinis susirinkimas, kuriame išrinkta nauja valdyba: Pirmininkas - Arūnas Udrys, Vice-pirmininkas - Jonas Sostokas, sekretorė - Rožė Černiauskaitė, sekretorė - Aldona Kilikevičiūtė, Iždininkė - Jūratė Šeputaitė.

Ši rudenį LB Detroito apy-linkė ruošia Bendruomenės ir kitais klausimais paskaitų ciklą, kuriame kviečiami dalyvauti visi lietuviai.

ALMUS Galerija, Great Neck, L. I., kur dabar vyksta dail. J. Pautieniaus darbų paroda. Nuotraukoje: A. Salčius, R. Alinskienė, dail. V. K. Jonynas ir T. Alinskas.

VINCUI SODAICIUI

tragiškai mirus Lietuvoje, gyvenantiems Brooklyne sūnui Vincui Sodaiciui su šeima ir dukrai Francei Sodaitytei-Mackevičienei su šeima, liūdesio valandoje reiškiamo nuosirdžią užuojautą

VINCAS IR TECĖ GERVICKAI